

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ
НАУК**

Кафедра психології

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ПІДГОТОВКИ, НАПИСАННЯ ТА
ЗАХИСТУ НАУКОВИХ РОБІТ
(курсової роботи, кваліфікаційних робіт на здобуття рівня
вищої освіти бакалавр і магістр)
спеціальності Психологія**

Київ 2023

Методичні рекомендації щодо підготовки, написання та захисту наукових робіт (курсової роботи, кваліфікаційних робіт на здобуття рівня вищої освіти бакалавр і магістр) спеціальності 053 Психологія

Авторський колектив: Раєвська Я.М., доктор психологічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук, Туриніна О.Л., кандидат психологічних наук, професор, Клименко І.С., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.

Розглянуто та рекомендовано Вченою радою Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук (протокол № 7 від 27.02.2023 року).

Затверджено Вченою радою Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (протокол № 2 від 01.03.2023 року).

Раєвська Я.М., Туриніна О.Л., Клименко І.С. Методичні рекомендації щодо підготовки, написання та захисту наукових робіт (курсової роботи, кваліфікаційних робіт на здобуття рівня вищої освіти бакалавр і магістр) спеціальності 053 Психологія. Київ: ННПСН МАУП, 2023. 148 с.

Методична розробка містить практичні рекомендації щодо правил, етапів, алгоритмів та механізмів виконання та захисту наукових робіт здобувачів вищої освіти, а також зразки оформлення відповідних документів, списку першоджерел та використаної літератури тощо.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
 РОЗДІЛ 1. Методичні рекомендації щодо підготовки, написання та захисту курсової роботи..	8
1.1. Порядок виконання курсової роботи.....	9
1.2. Оформлення курсової роботи.....	16
1.3. Захист курсової роботи.....	24
Додатки.....	27
 РОЗДІЛ 2. Методичні рекомендації щодо виконання кваліфікаційної роботи на здобуття рівня вищої освіти <i>БАКАЛАВР</i> (правила написання та підготовка до захисту).....	31
2.1. Організація підготовки кваліфікаційної роботи.....	34
2.2. Технічні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавр.....	52
2.3. Вимоги до захисту кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавр.....	59
Додатки.....	62
 РОЗДІЛ 3. Методичні рекомендації щодо виконання кваліфікаційної роботи на здобуття рівня вищої освіти <i>МАГІСТР</i> (правила написання та підготовка до захисту).....	86
3.1. Вимоги до структури змістової частини роботи.....	91

3.2. Технічні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра.....105

3.3. Вимоги до захисту кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра.....112

3.4. Послідовність складання роботи та вимоги до її комплектації.....115

Додатки.....117

8

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....147

ВСТУП

Методичні рекомендації щодо підготовки, написання та захисту наукових робіт (курсової роботи, кваліфікаційних робіт на здобуття рівня вищої освіти бакалавр і магістр) спеціальності Психологія Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад Міжрегіональна Академія управління персоналом» встановлюють загальний порядок оформлення наукових робіт.

Методичні рекомендації розроблено відповідно до Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII, Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII, листа МОН України №1/9-434 від 09.07.2018 «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення», інших нормативних документів МОН України, а також на підставі внутрішніх нормативних документів, зокрема Статуту ПрАТ «ВНЗ МАУП», «Положення про організацію освітнього процесу в МАУП», «Положення про кафедру МАУП», інших нормативних документів і положень.

Рекомендації призначені для надання допомоги здобувачам вищої освіти у виконанні наукових робіт згідно з чинними стандартами України і містять основні вимоги, які висуваються до їх змісту та оформлення, організації її виконання, порядку захисту та оцінювання.

Кваліфікаційна робота дає змогу виявити рівень засвоєння теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за обраною спеціалізацією. Виконання і захист кваліфікаційної роботи є завершальним етапом навчання у закладі вищої освіти, формою державної атестації випускників. Кваліфікаційна робота магістра є кінцевим результатом самостійної індивідуальної науково-дослідницької діяльності магістранта (бакалавра), комплексним науковим дослідженням, яке підводить підсумки вивчення ним дисциплін, передбачених навчальними планами підготовки за спеціальністю, проходження практики: навчальної, виробничої, професійної та переддипломної.

Кваліфікаційна робота магістра (бакалавра) повинна відповідати таким вимогам:

- ✓ бути актуальною, містити новизну, виконуватись на рівні сучасних досягнень науки і техніки;
- ✓ спрямовуватися на розв'язання практичних завдань майбутньої діяльності, творчий пошук нових пріоритетних наукових рішень;
- ✓ містити опрацювання спеціальних наукових і методичних літературних джерел;
- ✓ узагальнювати та розвивати фахові вміння здобувача вищої освіти.

Основна мета цих рекомендацій полягає в методичній допомозі при підготовці курсових робіт, кваліфікаційної роботи магістра (бакалавра),

формуванні та чіткому розумінні вимог до їх виконання, написанні та оформленні, що сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців.

Методичні рекомендації підлягають перегляду та удосконаленню щорічно. Зміни вносяться у разі необхідності. Пропозиції щодо внесення змін готують завідувачі кафедр, директор Навчально-методичного інституту. Оформлення змін та їх перегляд здійснює директор Навчально-методичного інституту. Затверджує документовану процедуру і зміни до неї ректор.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ, НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1. Порядок виконання курсової роботи

1.2. Оформлення курсової роботи

1.3. захист курсової роботи

Додатки

Курсова робота – це, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в ПрАТ «ВНЗ «МАУП», вид наукової роботи, що передбачає самостійне дослідження здобувачам вищої освіти и актуальних проблем і теоретичне їх викладення відповідно до вимог щодо оформлення результатів наукових досліджень. Курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних здобувачам вищої освіти и за час навчання, та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Теми курсових пропонуються здобувачам вищої освіти відповідно до наукової тематики кафедри, з урахуванням наукових інтересів студентів. Тематика тісно кореспондується з конкретною навчальною дисципліною, вивчення якої передбачає написання курсової роботи. Орієнтовний перелік тем з кожної

дисципліни, відповідно до навчального плану, затверджується на засіданні кафедри на початку навчального року.

Специфіка курсової роботи полягає в тому, що вона займає проміжне місце між роботами реферативного плану (зокрема контрольною), з одного боку, і науково-дослідними (кваліфікаційною роботою) з іншого. Написання курсової роботи допомагає здобувачу вищої освіти систематизувати отримані теоретичні знання з вивченої дисципліни і виявити здатність самостійно осмислювати проблему, займатися відбором, аналізом та інтерпретацією джерел, обґрунтовувати власну думку, формулювати висновки та пропозиції.

Виконання курсової роботи є першим кроком ознайомлення здобувача вищої освіти з науковим дослідженням, а тому успішне її написання залежить від чіткого дотримання основних вимог до наукового рівня таких робіт, їх змісту, структури, стилю викладу матеріалу, а також і оформлення. Виконання здобувачем вищої освіти зазначених вимог формує в нього навички до проведення самостійного наукового дослідження.

1.1. Порядок виконання курсової роботи

Перед початком виконання курсової роботи здобувач вищої освіти ознайомлюється з основними

вимогами щодо її підготовки, написання та оформлення. Кожний етап виконання роботи рекомендується узгоджувати з науковим керівником.

У написанні курсової роботи виокремлюють наступні етапи:

1. Підготовчий етап:

- ✓ вибір теми та її обґрунтування;
- ✓ пошук джерел та добір літератури з теми дослідження;
- ✓ складання попереднього плану роботи й узгодження його з керівником.

2. Робота над текстом:

- ✓ аналіз та обробка джерел;
- ✓ виклад основного тексту роботи;
- ✓ опрацювання висновків;
- ✓ написання вступу до роботи.

3. Етап оформлення роботи:

- ✓ складання списку використаних джерел;
- ✓ оформлення додатків та ілюстративного матеріалу;
- ✓ технічне оформлення та літературно-стилістичне редагування тексту.

4. Підготовка до захисту та захист курсової роботи:

- ✓ подання проекту (варіанту) роботи науковому керівникові;
- ✓ доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника;
- ✓ захист курсової роботи.

Підготовчий етап роботи над курсовою роботою

Перший етап починається з *вибору теми курсової роботи*, її осмислення та обґрунтування. Тему курсової роботи здобувач вищої освіти обирає самостійно за допомогою запропонованого кафедрою переліку, з урахуванням проблематики, яка найповніше відповідає його навчально-науковим інтересам і схильностям, керуючись при цьому порадами керівника.

Теми курсових робіт, які пропонує кафедра, не копіюють теми дисциплін, що вивчаються, але мають бути зорієнтовані на мотивацію самостійного творчого наукового дослідження студента. Виходячи з того, що курсова робота не зводиться до реферативного огляду джерела чи проблематики, а передбачає наявність дослідних елементів, є сенс формулювати тему таким чином, аби вона передбачала розкриття комплексної проблемної ситуації, аналітичне зіставлення різних концепцій, підходів, напрямів тощо. Причому затверджені кафедрою теми є орієнтовними: допускається їх уточнення з урахуванням пропозицій наукового керівника та побажань студента.

Після означення теми роботи спільно із науковим керівником визначаються межі вивчення теми, окреслюються завдання дослідження.

Наступним кроком є *пошук та вивчення літератури* – ознайомлення з основними науково-методичними джерелами з обраної теми. Роботу над

курсовою варто розпочинати у відділі каталогів та залі періодики наукових бібліотек. Можна використовувати також і інші джерела: бібліографічні посібники, прикінцеві списки літератури, виноски й покликання в підручниках, монографіях і словниках тощо, а також покажчики змісту спеціальних фахових періодичних видань.

У пошуку інформації слід керуватися порадами наукового керівника.

Під час джерелознавчих пошуків необхідно зокрема й з'ясувати повноту вивченості обраної теми сучасною наукою, щоб не повторювати в роботі загальновідомих істин і більш точно визначити напрями та основні тематичні розділи власного дослідження. Для цього варто ознайомитися перед усім із найновішою літературою з даної теми, опублікованою за останні п'ять років. Крім того, дослідження теми варто починати з узагальнюючих праць, які дозволять охопити проблемне поле дослідження, а потім перейти до більш спеціалізованих матеріалів.

Після аналізу обраного переліку літературних джерел здобувач вищої освіти уже має певну сформовану думку про напрям свого дослідження і готовий до *складання плану роботи*, який містить назви двох розділів, як основних змістовних частин курсової.

План курсової роботи обов'язково має бути узгоджений з науковим керівником ще до початку

роботи над її текстом.

Робота над текстом курсової роботи

Другий етап – робота над текстом курсової. Перш за все, слід провести *аналіз та обробку обраних джерел*. Працюючи з науковою літературою та документами, здобувачам вищої освіти необхідно вести конспекти всіх прочитаних джерел задля можливості належним чином оформлювати список літератури до курсової роботи та цитати в її тексті. Для кожного опрацьованого джерела слід складати бібліографічний запис (див. Додаток В); виписувати окремі думки та твердження, які можуть стати цитатами, слід дослівно, мовою оригіналу.

Під час опрацювання джерел слід постійно пам'ятати, що основною вимогою, яку ставлять перед здобувачами вищої освіти, які працюють над курсовими роботами й загалом займаються науковими дослідженнями, є самостійне і творче їх виконання. Не можна не тільки копіювати значні обсяги інформації з будь-яких джерел, але й зловживати цитатами, які лише сполучаються окремими власними фразами. Звичайно, що подібна робота не може бути оціненою позитивно. А тому цитування варто звести до мінімуму і вдаватися до нього лише тоді, коли воно справді необхідне.

Цитуючи, слід дотримуватися кількох формальних **правил::**

- ✓ цитата має бути дослівною;

✓ цитата не має бути надто довгою (не більше одно-двох речень, що містять у собі закінчену думку);

✓ на одній сторінці роботи не рекомендується розміщати більше двох цитат;

✓ цитата має подаватися у лапках і супроводжуватися посиланням на джерело;

✓ вилучення певних фрагментів цитати, яке дозволяє уникнути довгого цитування, позначається трьома крапками: ...;

✓ цитати, які є незавершеним реченням, граматично узгоджуються із авторським текстом.

Після опрацювання різноманітних джерел та літератури виникає необхідність виділення достовірних фактів.

Наукові факти – це одиниця наукового знання та основа будь-якого дослідження, а тому перевірка їхньої істинності (верифікація) невіддільна від роботи із довідковим апаратом.

Після встановлення фактів постає завдання осмислення та віднаходження зв'язків і залежностей між явищами і подіями, а також і порівняння різних підходів до дослідження теми. На цьому етапі створюється власне наукове знання: дослідник намагається осмислити і зіставити наявні факти, порівняти варіації трактування цих фактів, відстежити тенденції і закономірності тощо. Це дає здобувачу вищої освіти можливість реалізувати своє право на власне розуміння феномена чи проблеми, які

становлять собою предмет дослідження у курсовій роботі.

Наступним етапом є *виклад основного тексту*. Як правило, матеріалом для більшої його частини виступає перефразовування (переказування) проаналізованих джерел: це означає, що вже на етапі конспектування здобувач вищої освіти починає писати текст своєї праці. Для уникнення **плагіату** слід прагнути передати думку автора як найближче до оригіналу з використанням власної лексики; зокрема, рекомендується виділити основні ідеї, змінити структуру речень, використовувати синоніми або слова з подібним значенням, змінювати форми слів тощо. Узагальнення дозволяє одним реченням передати зміст цілого розділу або цілої авторської праці. При цьому наприкінці речень обов'язково мають бути посилання на першоджерела.

Проаналізований і систематизований матеріал викладається відповідно до змісту у вигляді окремих розділів і підрозділів. Кожен розділ висвітлює одне питання, а підрозділ або параграф – окрему його частину. Викладати матеріал слід без пропуску логічних ланок, тому, починаючи працювати над розділом, слід зазначити його головну ідею, а також тезу кожного підрозділу. Думки і текст мають бути пов'язані між собою логічно. Весь текст має підпорядковуватися головній ідеї; один висновок не має суперечити іншому, навпаки підкріплювати його; крім того, слід дотримуватися послідовності доказів.

Важливим елементом викладу тексту й одним із багатьох чинників, на які зважає комісія при оцінюванні роботи, є правильне стилістичне оформлення роботи. Перш за все увага звертається на змістовний бік викладу матеріалу: логічність і обґрунтованість, повнота і репрезентативність (тобто, широта використання наукових джерел), загальна грамотність і відповідність стандартам та прийнятим правилам щодо наукових досліджень. Зокрема, при написанні тексту курсової роботи необхідно дотримуватися наукового стилю викладу та прийнятої термінології, позначень, умовних скорочень і символів. Не рекомендується вживати штампи чи занадто категоричні твердження («Загальновідомо...», «Безперечно...»); вести виклад від неозначеної особи («Вважаємо...», «Визначено...», «Виокремлено...», «Розглянуто...» тощо); уникати частих повторень слів чи словосполучень тощо.

Після написання основного тексту курсової роботи слід зайнятись *опрацюванням висновків* та *написанням вступу*, а також оформленням усього тексту згідно з відповідними вимогами.

1.2. Оформлення курсової роботи

Очікуваний **обсяг тексту курсової роботи** (без списку використаних джерел і додатків) – **35–40 сторінок**.

Курсову роботу друкують за допомогою комп'ютера на аркушах білогопаперу формату А4. При друкуванні тексту роботи необхідно залишати поля таких розмірів: зліва – 30 мм, справа – 10 мм, зверху – 20 мм та знизу – 20 мм. Текст наукової роботи набирається шрифтом з відсічками Times New Roman розміром 14 пунктів з інтервалом 1,5 рядків (29–30 рядків на сторінці), абзацний відступ 1,25 см без додаткових інтервалів між абзацами.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, таблиць, малюнків, формул у змісті роботи подають арабськими цифрами без знаку №. Першою сторінкою роботи є титульний лист, на якому номер сторінки не ставиться. На наступних сторінках номери проставляються у правому верхньому куті сторінки без крапки після цифри.

За структурою курсова робота складається з таких частин:

1. Титульний аркуш.
2. Зміст.
3. Вступ.
4. Основна частина (поділяється на кілька розділів).
5. Висновок
6. Список використаних джерел.
7. Додатки (у разі потреби).

Заголовок будь-якої зі структурних частин не може знаходитися в кінці аркуша, після нього мусять бути принаймні два рядки тексту, що знаходяться на

відстані 5 мм від заголовка. Заголовки змісту, вступу, висновків, списку використаних джерел і літератури, додатків, списків позначень та скорочень повинні бути розміщені по центру рядка і написані великими літерами звичайним жирним шрифтом розміром 18 пунктів. Після заголовку пропускається один рядок.

Титульний аркуш є першим елементом будь-якої наукової роботи – курсової, дипломної чи дисертаційної. У курсових роботах зазначають повну назву навчального закладу та його відомчу підпорядкованість, факультет, кафедру, на якій виконана робота, назву роботи, дані про студента та наукового керівника, місто та рік подання роботи до захисту (див. Додаток А).

Зміст відповідає плану роботи. Вказується лише номер початкової сторінки пункту плану (див. Додаток Б).

Вступ. Завдання вступної частини, яка пишеться останньою, – зорієнтувати читача у проблематиці праці, представити тему роботи і дослідницьке завдання, пояснити, чим важливим або цікавим є звернення до конкретної теми, а також змалювати історичний, суспільний чи інтелектуальний контекст, до якого належить явище, що розглядається. Тому вступ має включати в себе такі компоненти, а саме: актуальність (чому тема є цікавою для дослідження), ступінь наукової розробки теми (хто досліджував цю проблематику, яких результатів досяг, що залишилось не вивченим), об'єкт дослідження (1 речення), предмет

дослідження (1 речення), метадослідження (1 речення), завдання дослідження, методи дослідження, структура роботи (вступ, кількість розділів, висновок, список використаних джерел з означенням кількості найменувань, загальна кількість сторінок в роботі). Рекомендований обсяг вступу – 2–3 сторінки.

Основна частина роботи складається з розділів та підрозділів. Завдання розділів основної частини – переконливо довести та проілюструвати головну думку автора. В основній частині автор послідовно викладає факти, аргументи та докази, які він отримав, опрацювавши відповідний масив джерел та літератури. Кожен розділ має починатись з передмови, де актуалізуються завдання дослідження, які будуть вирішені у цьому розділі. Наприкінці розділу потрібно сформулювати висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів. Рекомендується структурувати основну частину роботи на два (максимум – три) розділи. Кожен розділ починається з нового аркуша; розділи позначаються арабськими цифрами. Заголовок розділу має бути розміщений в наступному рядку під номером, по центру рядка. Номер розділу ставлять після слова “РОЗДІЛ”, після номера крапки не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Розділ може поділятися на підрозділи, які в свою чергу, можуть ділитися на дрібніші структурні частини. Не бажано, щоб ступенів поділу було більше ніж

чотири. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу. Жоден заголовок не може закінчуватися крапкою. Якщо він довший одного рядка, то не слід вживати перенесення (поділу) слів; наступний рядок має починатися з того самого відступу.

Порядок покликань на джерела. Покликання в тексті наводять у квадратних дужках, зазначаючи номер джерела за списком літератури та, через кому, номер сторінки чи сторінок у ньому (крім випадків, коли посилаються на джерело чи кілька джерел у цілому). Наприклад: «На думку Геракліта, світ слід розуміти, як потік: “Усе тече, усе змінюється” [8, с.68]»;

«Володимир Соловйов може вважатися першим російським філософом, який зробив проблему єдності християн однією з центральних проблем своєї філософії [16, с. 114–115]»; «Проблеми єкуменічної співпраці між конфесіями в Україні розглядаються у працях [1–7] або [1, 2, 7].

Ілюстрації (за наявністю). У курсових роботах слід використовувати лише штрихові ілюстрації і оригінали фотознімків. Фотознімки розміром меншим за формат А4 повинні бути наклеєні на стандартні аркуші білого паперу формату А4. Ілюстрації повинні

мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. За потреби ілюстрації доповнюють пояснювальними підписами. Малюнки, фотографії, креслення, схеми, графіки, карти слід подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці.

Рисунок, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або у додатках, включаючи до загальної нумерації сторінок. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за виключенням ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Таблиці. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери; назви не підкреслюють. Заголовки колонок мають починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони самостійні. Висота рядків – не менше ніж 8 мм. Колонку з порядковими номерами рядків до таблиці не включають.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї у тексті; таблицю з великою кількістю рядків

можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю колонок можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах одної сторінки. Якщо рядки або колонки таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її шапку, а в другому – боковик.

Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами “Те ж”, а далі лапками.

Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, математичних і хімічних символів, які повторюються, не варто. Якщо цифрові або інші дані в якомусь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк (-).

На всі таблиці мають бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...у табл.1.2».

Таблиця 1.1

№ з/п	Назва таблиці		
	Назва	Назва	Назва
1.			
...			

Висновки курсової роботи становлять собою окремий структурний елемент і передбачають стислий

виклад результатів проведеного дослідження. У висновках також окреслюються питання, які потребують подальшого дослідження. Не можна викладати в цьому розділі нові факти, ідеї та аргументи, які відсутні в основній частині роботи: висновки – це нагода наголосити на тому, що вже було сказано в основній частині роботи, сформулювати лейтмотив роботи та повторити основну ідею, що становить собою підсумок викладеного в роботі. Обсяг висновків не має перевищувати 1–2 сторінки.

Після висновків у роботі подають **список використаних джерел**. Цей список має містити повний бібліографічний опис будь-яких документів, наукових праць та довідкової літератури, використаних автором у будь-якій формі, із зазначенням авторів, назви, вихідних даних і загальної кількості сторінок (для статей – першої і останньої сторінок). Записи розташовують в алфавітному порядку за прізвищами авторів або перших слів назв творів, записаних без автора; спочатку йдуть кириличні видання, потім видання латиною. Авторів, які мають однакові прізвища, записують в алфавітному порядку їхніх ініціалів; праці одного автора подають за алфавітом перших букв назв його праць. Зразки бібліографічного запису подано в Додатку В.

Додатки. За потреби до додатків доцільно включати таблиці, ілюстрації, які допомагають кращому сприйняттю матеріалу. Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках,

розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті дисертації. Кожний такий додаток має починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований зверху малими літерами з першої прописної симетрично до тексту сторінки.

Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і літера, що позначає додаток. Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Ї, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ (єдиний додаток позначають як «Додаток А»).

1.3. Захист курсової роботи

Курсові роботи подаються науковому керівникові у визначені закладом вищої освіти терміни. Після прочитання роботи керівником і доопрацюванням її з урахуванням усіх зауважень, а також остаточного узгодження проекту курсової з керівником, можна оформляти чистовий варіант. Перед тим, як друкувати з чернетки курсову роботу, її слід ще раз старанно перевірити, уточнити назви розділів і підрозділів, правильність посилань на список джерел, послідовність розміщення матеріалу, обґрунтованість і чіткість формулювань висновків та рекомендацій.

Захист курсової роботи проводиться перед комісією у складі трьох викладачів кафедри (склад комісії визначає завідувач кафедри) за участю керівника курсової роботи.

Студент робить виступ на 5–7 хвилин, в якому має висвітлити:

- ✓ актуальність обраної теми, мету та завдання роботи;
- ✓ структуру роботи, використані методи дослідження та основні першоджерела;
- ✓ зміст ідей та пропозицій автора;
- ✓ основні висновки за результатами роботи.

Під час доповіді можливе використання демонстраційних матеріалів (таблиці, схеми, графіки тощо). Після доповіді студент відповідає на запитання членів комісії.

Критерії оцінки курсових робіт

Робота, в якій:

– зроблено власну оцінку джерел та літератури, використані різноманітні методи дослідження, запропоновано самостійне вирішення проблеми, викладено аргументовані висновки та обґрунтовані пропозиції, може бути оцінена на **«відмінно»** (90-100 балів / А).

– зроблено власну оцінку джерел та літератури, самостійно підібраний та проаналізований значний за обсягом та цікавий за змістом матеріал, викладено аргументовані висновки та обґрунтовані пропозиції, але є помилки в оформленні, може бути оцінена на **«добре»** (82–89 балів / В).

– зроблено власну оцінку джерел та літератури, самостійно підібраний та проаналізований значний за обсягом та цікавий за змістом матеріал, але є проблеми

з оформленням роботи та аргументацією висновків, може бути оцінена на **«добре»** (75–81 балів / C).

– самостійно підібраний та проаналізований значний за обсягом та цікавий за змістом матеріал, але відсутній аналіз джерел та літератури, допущенні помилки в оформленні роботи, може бути оцінена на **«задовільно»** (68–74 балів / D).

– здійснено переказ опублікованих джерела і лише на цій основі розкрито тему, допускається до захисту, але не може бути оцінена вище ніж оцінкою **«задовільно»** (60–67 балів / E).

– виявлено ознаки плагіату знімається з розгляду, а її авторові виставляється оцінка **«незадовільно»** (35–59 балів / FX).

Не допускаються до захисту роботи, у яких зміст не відповідає обраній темі; які не відповідають вимогам оформлення курсових робіт; які подані з порушенням термінів їх виконання.

Додатки

ДОДАТОК А

Зразок титульного аркуша курсової роботи

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

Навчально-науковий інститут психології та соціальних
наук
Кафедра психології

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни _____

на тему:

Виконав(ла): студент(ка) групи
освітньо-професійної програми «Психологія»
ПІБ

Керівник:

Київ 202_

Зміст

Вступ	3
Розділ 1. (Назва)	5
1.1. (Назва).....	5
1.2. (Назва).....	10
1.3. (Назва).....	16
Висновки до першого розділу.....	22
Розділ 2. (Назва)	26
2.1. (Назва).....	26
2.2. (Назва).....	31
Висновки до другого розділу.....	36
Висновок	38
Список використаних джерел	40
Додатки	43

ДОДАТОК В

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел

Книга (один автор)	Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності К. : Либідь, 2003. 376 с.
Книга (два або три автори)	Зликов В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості кризових життєвих ситуаціях. К.: Педагогічна думка, 2016. 219 с. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/77241343.pdf
Книга (п'ять і більше авторів)	Психологія життєтворення особистості в сучасному світі / Ю. Д. Гундертайло, В. О. Климчук, О. Я. Кляпець та ін. ; за ред. Т. М. Титаренко ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. К. : Міленіум, 2016. 320 с.
Монографія	Раєвська Я. М. Теорія і практика професійного становлення фахівців соціальної сфери до міжпрофесійної взаємодії : монографія. Кам'янець-Подільський : Видавець Панькова А.С., 2020. 348 с.
Колективна монографія	Особистість в умовах суспільних трансформацій: становлення та розвиток: колективна монографія / Я.М. Раєвська, Н.М. Гончарук, Л.А. Онуфрієва, О.М. Вержиковська та ін. ; за ред. Н.М. Гончарук, Л.А. Онуфрієвої, О.М. Вержиковської. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 220 с.
Стаття у журналі	•Раєвська Я. Розвиток емоційної компетентності особистості: теоретичний дискурс. <i>Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Психологія</i> , (3 (52), 127-132. DOI: https://doi.org/10.32689/maup.psych.2021.3.18 URL http://journals.maup.com.ua/index.php/psychology/art

	icle/view/1196
Тези доповіді	Раєвська Я.М. Вплив емоційного інтелекту на професійну успішність особистості. <i>Соціально-психологічні проблеми суспільства</i> : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 16-17 квітня 2021 р. Київ : Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2021. С.99-102.
Автореферат дисертації	Харченко О. С. Криза соціальної держави: причини та шляхи подолання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2015. 19 с.
Джерела з мережі Інтернеті	Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556- VII // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 26.11.2018).

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА ЗДОБУТТЯ РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ БАКАЛАВР

(правила написання та підготовка до захисту)

2.1. Організація підготовки кваліфікаційної роботи

2.2. Технічні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавр

2.3. Вимоги до захисту кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавр

Додатки

Бакалавр – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти ОПП. Атестація для бакалавра орієнтована на діагностику рівня теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за спеціальністю Психологія.

Кваліфікаційна робота освітнього рівня бакалавр має узагальнюючий характер та є самостійною індивідуальною працею з елементами дослідництва та інновацій, яка виступає підсумком теоретичних знань та практичних навичок нормативної та вибіркової складових освітньо-професійної програми підготовки

здобувачів вищої освіти.

Виконання кваліфікаційної роботи передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності (спеціалізації) та їх застосування у вирішенні конкретних наукових, психологічних, соціальних, управлінських та інших завдань; розвиток навичок самостійної роботи і оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою роботи. Вміння означити наукову проблему, пояснити і сформулювати її актуальність, спланувати й провести емпіричне дослідження, самостійно аргументувати висновки, узагальнювати та систематизувати результати враховуються в оцінюванні роботи як такі, що засвідчують теоретико-методологічний рівень кваліфікації випускника і його здатність до професійної діяльності.

Отже, починаючи підготовку кваліфікаційної роботи, здобувач має *уміти*:

- формулювати мету і завдання дослідження;
- складати план дослідження;
- вести бібліографічний пошук першоджерел із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- використовувати сучасні методи наукового дослідження, модифікувати наявні та відкривати нові методи у контексті завдання конкретного дослідження;
- обробляти отримані дані, аналізувати і синтезувати їх у призмі відомих літературних джерел;
- оформляти результати дослідження відповідно до чинних вимог.

Кваліфікаційна робота має відповідати таким вимогам:

- висвітлювати проблему, що розроблена недостатньо, або певний аспект відомої проблеми, тобто бути актуальною;
- мати чітку побудову і логічну послідовність викладу матеріалу;
- ґрунтуватись на використанні адекватних меті дослідження методів, зокрема математики-статистичних;
- містити переконливу аргументацію за допомогою графічного матеріалу, табличних засобів узагальнення даних;
- приводити до обґрунтованих рекомендацій і доказових висновків.

Виконання кваліфікаційної роботи є заключним етапом підготовки студента першого рівня вищої освіти 4-го курсу навчання. За всі відомості, викладені в кваліфікаційній роботі та їх достовірність, несе відповідальність безпосередньо автор роботи. На підставі розгляду кваліфікаційної роботи здобувача, ЕК визначає ступінь його підготовки до самостійної діяльності та вирішує питання про присвоєння йому кваліфікації бакалавра з психології.

2.1. Організація підготовки кваліфікаційної роботи

Вибір теми

Першим і найважливішим кроком при підготовці до написання кваліфікаційної роботи бакалавра є вибір її теми (а відповідно і наукового керівника, який призначається кафедрою з числа фахівців із відповідного напрямку, з урахуванням побажань студента). Тема роботи має бути актуальною, тобто відповідати сучасній проблематиці наукових досліджень у даній галузі, проблемно-конкретизованою, демонструвати новизну, глибокий і водночас диференційований підхід та враховувати індивідуальні наукові вподобання здобувача. Обираючи тему кваліфікаційної роботи, необхідно зважати також і на можливість проведення запланованих досліджень за наявних реальних умов і у термін, відведений на її виконання.

Здобувачі самостійно обирають тему кваліфікаційної роботи з орієнтовного переліку, який щороку затверджується випусковою кафедрою, та узгоджують її з науковим керівником, конкретизуючи та актуалізуючи. Тема має бути стилістично сформульована у вигляді одного розповідного речення. Не дозволяється обрати одну і ту ж саме тему двом чи більше студентам однієї групи.

Тема набуває чинності після оформлення розпорядження закладу вищої освіти про затвердження

тем і наукових керівників кваліфікаційних робіт не пізніше ніж за **6 місяців** до захисту для студентів заочної (дистанційної) форми навчання і за **1 рік** – для студентів денної форми навчання.

Питання про зміну (корекцію) теми бакалаврського дослідження, плану роботи чи наукового керівника вирішуються на засіданнях випускових кафедр не пізніше ніж за **2 місяці** до терміну подання кваліфікаційної роботи до попереднього захисту (за місяць до державної атестації).

Етапи виконання роботи

Виконання кваліфікаційної роботи після вибору та формулювання теми умовно поділено на такі *етапи*:

1. Складання індивідуального календарного плану роботи.
2. Пошук наукових першоджерел за темою, їх аналіз, складання бібліографії.
3. Складання розгорнутого плану кваліфікаційної роботи.
4. Підготовка першого варіанту теоретичної частини:
 - а) обґрунтування актуальності обраної теми;
 - б) постановка мети і конкретних завдань дослідження;
 - в) визначення об'єкта та предмета дослідження;
 - г) вибір методів проведення дослідження.

5. Проведення емпіричних досліджень. Опис процесу дослідження.
6. Статистичний аналіз отриманих результатів.
7. Інтерпретація отриманих результатів дослідження.
8. Розробка методичного забезпечення.
9. Формулювання висновків та оцінювання отриманих результатів.
10. Підготовка тексту, технічне оформлення та подання роботи науковому керівникові.
11. Доопрацювання тексту з урахуванням зауважень наукового керівника.
12. Проходження попереднього захисту роботи на кафедрі, її доопрацювання з урахуванням зауважень.
13. Подання остаточного варіанта роботи зовнішньому рецензентові.
14. Підготовка до публічного захисту.
15. Публічний захист.

Складання індивідуального календарного плану роботи сприяє своєчасному та якісному її виконанню. План складається з урахуванням визначених термінів проміжного контролю виконання кваліфікаційної роботи. Здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів проміжного контролю виконання роботи, своєчасно надавати науковому керівникові проміжні звіти про результати власного дослідження.

Пошук літератури за темою (наукові статті, монографії, автореферати, тексти захищених та оприлюднених дисертацій) є досить відповідальною справою, оскільки визначає ступінь інформованості здобувача в досліджуваній галузі. Пошук має охоплювати як літературу попередніх років, так і публікації періодичних видань останніх 5–10 років (*не менше 30% від загального обсягу використаної літератури*). Перевага має віддаватися першоджерелам. Пошук у мережі Інтернет дає змогу отримати найактуальнішу інформацію про стан розробленості проблеми, про найновіші напрями сучасних досліджень та їх результати, проте вимагає виваженого та обережного підходу до оцінки якості та ступеня наукової обґрунтованості наявних джерел.

Під час пошуку й аналізу джерел слід заздалегідь потурбуватися про підготовку бібліографії та про коректність посилань у процесі написання роботи. Тому, цитуючи та покликаючись на окремих авторів та їхні роботи, слід одразу зазначати всі необхідні дані: прізвище автора, його ініціали, назву статті чи книги, видання, рік, том, номер, сторінку. Доцільно із самого початку готувати список використаних джерел згідно з чинними вимогами на окремих аркушах паперу чи в окремому файлі: це полегшує процес написання й оформлення роботи та гарантує коректність посилань.

У процесі роботи з першоджерелами (науковою літературою) слід особливо пам'ятати про **недопустимість академічного плагіату** та інших

видів порушення норм академічної доброчесності, зокрема оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства (*відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту»*).

Організація та проведення емпіричних досліджень (які є обов'язковими для бакалаврських робіт) ґрунтуються на наукових та етичних принципах наукового дослідження. Продуманість організаційних аспектів (підготовка необхідних матеріалів: тестів, опитувальників, бланків для відповідей) суттєво полегшує сам процес дослідження й опрацювання його результатів. Аналіз і статистичне опрацювання отриманих даних, інтерпретація результатів досліджень і формулювання висновків є підсумком виконаної роботи.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний виконувати всі етапи опрацювання теми самостійно, посиляючись на всі використані ним думки, погляди, ідеї із зазначенням їх реальних авторів і джерел. Не пізніше ніж **за тиждень** до попереднього захисту кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти зобов'язаний надати на випускову кафедру її електронну версію, з метою і для виявлення академічного плагіату, контроль за яким покладений на завідувачів кафедр та наукових керівників. Від

порушень норм академічної доброчесності та плагіату, що є недопустимим у будь-якому вигляді, слід відрізнити **ступінь оригінальності** тексту роботи, який визначається під час її перевірки спеціальними програмними засобами та полягає у відсотковій долі тексту, який не є запозиченим із інших джерел (включаючи цитати).

Структура кваліфікаційної роботи бакалавра

Кваліфікаційна робота освітнього рівня бакалавр має таку *структуру*:

1. Титульний аркуш.
2. Завдання.
3. Анотація.
4. Зміст.
5. Скорочення та умовні позначки (у разі потреби).
6. Вступ.
7. Основна частина, яка складається з розділів і підрозділів.
8. Висновок.
9. Список використаних джерел.
10. Додатки.

Першою сторінкою роботи є **титульна**, яка враховується в нумерацію, але не нумерується. На титульній сторінці кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра обов'язково вказується:

- назва навчального закладу, де виконана робота;
- тема роботи;

- шифр і найменування спеціальності;
- прізвище, ім'я, по-батькові студента;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові керівника;

- місто і рік написання роботи.

Зразок титульного аркуша наведено у Додатку А.

За погодженням керівника та завідувача кафедри здобувач вищої освіти описує розгорнутий план роботи у **Завданні на кваліфікаційну роботу освітнього рівня бакалавра**, що подається на наступній сторінці після титульного аркуша. Завдання підписується студентом, керівником і затверджується завідувачем кафедри. Зразок завдання на кваліфікаційну роботу освітнього рівня бакалавра наведено в додатку Б.

Далі подається **Анотація кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра**, яка має бути стислою, інформативною. Анотація повинна містити:

- тему роботи;
- прізвище та ініціали автора і керівника роботи;
- кількість сторінок, таблиць, рисунків, додатків, джерел згідно з переліком посилань;
- стислий опис роботи;
- перелік ключових слів (5-15 слів).

Анотацію належить виконувати обсягом не більше ніж 500 слів і розміщувати на одній сторінці формату А4.

Зразок анотації на кваліфікаційну роботу освітнього рівня бакалавра подано в додатку В.

Зміст кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра розташовують на наступній сторінці після анотації. На сторінці зі змістом зазначається номер початкової сторінки кожної складової роботи. У елементі «ЗМІСТ» наводять такі структурні елементи: «**СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ**», «**ВСТУП**», послідовно назва розділів і підрозділів, «**Висновки до розділів**», «**ВИСНОВОК**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**», «**ДОДАТКИ**» з їх назвою та зазначенням номера сторінки початку структурного елементу. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра наведено в додатку Г.

Якщо у роботі наводяться маловідомі скорочення, нові символи, позначення, то їх перелік надається перед вступом і вноситься до змісту як **СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ**. Їх друкують в дві колонки, де зліва наводять скорочену назву, а справа – її тлумачення:

ЗВО – заклад вищої освіти;

ПТСР – посттравматичний стресовий розлад.

У **ВСТУПІ** розкривається суть та стан проблеми, актуальність теми, обґрунтовується необхідність її дослідження, вихідні дані для розробки теми, об’єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза, методи дослідження, наукова новизна та практичне значення одержаних

результатів дослідження, експериментальна база та апробація результатів дослідження.

Обсяг вступу не повинен перевищувати 5 сторінок комп'ютерного тексту.

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та шляхів розв'язання певної суперечності чи проблеми. Актуальність теми дослідження також підтверджується статистичними матеріалами, їх якісним аналізом. Актуальність теми дослідження не повинна перевищувати одну сторінку.

Зауважимо, що **тема кваліфікаційної роботи** має бути орієнтованою на дослідження та розроблення питань створення програм, рекомендацій, технологій психологічного змісту для різноманітних предметних областей: підприємств, фірм та компаній різних напрямів соціономічної діяльності, закладів освіти, сфер соціально-психологічних послуг тощо.

Тема кваліфікаційної роботи має відповідати наступним вимогам:

- відповідність сучасному стану розвитку науки, технологій, методів та засобів;
- актуальність, практичність;
- відповідність об'єкту діяльності бакалавра за спеціальністю Психологія;
- комплексність, яка є достатньою для демонстрації теоретичних знань та практичних навичок, отриманих під час навчання.

Орієнтовна тематика додається у додатку Л.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, на яке спрямована увага дослідника.

Предмет дослідження – це частина об'єкта, що досліджується у певних умовах (уточнює, конкретизує об'єкт дослідження).

Мета дослідження – запланований результат, на вирішення якого спрямоване саме дослідження. Небажано вживати такі формулювання мети бакалаврської роботи, як «обґрунтування і розробка основ», або «розробка методів та засобів підвищення ефективності» тощо, без конкретизації наукових передумов, на яких базується досягнення поставленого завдання.

Мета дослідження реалізується через конкретні **завдання**. Завдання дослідження формулюються у формі переліку: «вивчити...», «проаналізувати...», «встановити...», «розробити», «обґрунтувати...» тощо. Рекомендована кількість завдань у кваліфікаційній роботі освітнього рівня бакалавра – 3-4.

Завдання потрібно не лише правильно й чітко сформулювати, але й поставити їх у певному порядку, так, щоб перед читачем розгорталася програма дій науковця. Спостереження показують, що в науково-психологічних дослідженнях звичайно ставляться чотири групи завдань.

Перша група завдань може бути пов'язана з розглядом стану досліджуваної проблеми в теорії та практиці, виробленні теоретичних засад дослідження.

Друга група завдань спрямована на безпосередній аналіз досліджуваної проблеми та формулювання уточненого і конкретизованого завдання з урахуванням аналізу проблеми.

Завдання третьої групи мають практичний характер.

Перше може починатися словами *розробити (обґрунтувати) теоретичні засади* (вказується чого), *з'ясувати статус (психологічну природу)* певних категорій тощо, *визначити поняття* (називається об'єкт), *обґрунтувати* (принципи, підходи, методика тощо). **Друге завдання** починається формулювання цих завдань словами *з'ясувати* (значення, походження, причини, шляхи появи, особливості, природу, роль, місце, специфіку, особливості, фактори тощо), *дослідити* (характер, характеристики, фактори, властивості, походження, зв'язки, потенціал, засоби, механізми, функції, співвідношення, фактори, структуру), *виявити* (ознаки, причини, поширення, зв'язок, шляхи, засоби, специфіку, чинники, типи, фактори, характеристику, співвідношення, структуру), *вивчити* (можливості, специфіку, функціонування, потенціал), *проаналізувати* (структуру, характер, залежність, особливості, реалізацію), *описати* (функціонування, спосіб), *визначити* (обсяг, типи, моделі, структуру, потенціал, функції, засоби, систему, групи, спільне і відмінне, характеристики), *встановити* (взаємозв'язки, взаємодію, функції, ступінь продуктивності, мотиви, вплив, типи, ознаки,

особливості, зв'язки, роль, критерії), *здійснити* (аналіз, опис), *простежити* (функціонування, особливості, залежність, засоби, розвиток, співвідношення) *визначити* (динаміку, можливості, процеси, межі, специфіку, місце, роль, належність), *показати* (зв'язок), *окреслити* (особливості, групи, засоби, механізми, значення, конструкції), *зіставити* (форми), *розкрити* (характер, статус, функції, особливості, зміст, вплив), *розглянути* (взаємодію, засоби), *охарактеризувати* (особливості, засоби, типи, специфіку), *уточнити* (хронологію, межі), *з'ясувати* (взаємодію) тощо. Завдання **третьої групи**: *розробити тренінг, практичні рекомендації, запропонувати програму корекції, систему психологічного супроводу тощо.*

Наступним елементом вступу до кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра є **методи дослідження**, тобто сукупність прийомів та операцій, за допомогою яких здійснюється науково-дослідна робота. Методологію дослідження складають:

- *теоретичні методи*: аналіз літературних джерел чи нормативних документів, їх синтез, порівняння, узагальнення та класифікація;
- *емпіричні*: опитування, анкетування, тестування, бесіда, інтерв'ю; спостереження, ігрові ситуації, виконання ситуативних завдань, експеримент;
- *методи математичної обробки даних.*

Приклад:

Об'єкт дослідження – синдром «емоційного вигорання» у працівників поліції.

Предмет дослідження – психологічні особливості прояву синдрому «емоційного вигорання» у працівників поліції.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та експериментально визначити психологічні особливості прояву синдрому «емоційного вигорання» у працівників поліції та розробити тренінгову програму з психологічної профілактики синдрому «емоційного вигорання» у працівників поліції.

Завдання дослідження:

- 1) проаналізувати теоретичні аспекти вивчення синдрому «емоційного вигорання» у працівників поліції;
- 2) емпірично визначити психологічні особливості прояву синдрому «емоційного вигорання» у працівників поліції;
- 3) розробити тренінгову програму з психологічної профілактики синдрому «емоційного вигорання» у працівників поліції.

Практичне значення одержаних результатів.

Подаються відомості про використання результатів дослідження або рекомендації щодо їхнього використання, висвітлюються результати практичного

застосування отриманих результатів або рекомендації щодо їхнього використання.

Експериментальна база дослідження наводиться для уточнення інформації про те, де саме проводилася експериментальна робота, хто в ній брав участь.

Структура роботи містить кількість розділів, підрозділів роботи, кількість позицій в переліку використаних джерел, кількість додатків та обсяг сторінок, на яких вони розміщені.

Основна частина кваліфікаційної роботи бакалавра складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожен розділ починають з нової сторінки. В кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дозволяє систематизувати загальні висновки та вивільнити їх від загальних подробиць. Робота обов'язково повинна містити власне емпіричне (експериментальне) дослідження автора. Основна частина кваліфікаційної роботи бакалавра складається з *теоретичної* та *практичної* складових наукового дослідження, викладених у двох розділах.

Співвідношення теоретичної і практичної частини:

30% тексту повинна складати теоретична частина (перший розділ),

70% - опис емпіричного дослідження та рекомендації (другий розділ).

Кваліфікаційна робота освітнього рівня бакалавра складається з двох розділів. Кожний розділ роботи містить в собі декілька підрозділів, які мають бути пов'язані між собою, а матеріал викладений послідовно та логічно, із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру та джерел.

У **першому розділі** кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра – *теоретико-методологічному* – наводиться огляд літератури за темою роботи, вибір напрямів дослідження, визначається сутність предмета дослідження.

В **другому розділі** (констатувальний етап дослідження) описується *емпіричне дослідження*, узагальнюється і систематизується зібраний практичний матеріал. Вибірка досліджуваних має налічувати від 35 осіб і більше. Окремим питанням є методичні рекомендації щодо покращення отриманих даних в результаті дослідження.

Кожен розділ роботи завершується короткими **висновками**, в яких зазначають те позитивне, що вдалось виявити в результаті дослідження теми, а також ті недоліки та проблеми, що були охарактеризовані в ході дослідження.

У кінцевому **ВИСНОВКУ** кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра рекомендується підвести підсумки проведеного дослідження, викласти основні практичні результати та рекомендації щодо їх практичного використання. *Висновки не повинні мати*

форму звіту, а мають розкривати результати проведеного дослідження та відповідати його завданням.

До СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ слід включати лише ті джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі тих чи інших наукових положень. Перелік складається із законодавчих актів, нормативних документів, вітчизняної та зарубіжної наукової, навчально-методичної та спеціальної літератури, фахових видань, ресурсів Інтернет, іноземних джерел (2-3 позиції). Необхідно відмітити, що *25% джерел посилання має складати новітня література за останні 5 років.*

У тексті посилання позначається цифрою у квадратних дужках відповідно до номера джерела у списку використаних джерел, наприклад [5] чи [35; 123]. Якщо в тексті вжито цитату, необхідно, окрім посилання на літературне джерело, зазначити сторінку, наприклад [123, С.24].

Список використаних джерел повинен містити не менше 45 позицій.

Список використаних джерел слід подавати в алфавітному порядку або ж порядку посилання на те чи інше джерело в тексті кваліфікаційної роботи. Його оформляють згідно вимог ДСТУ 8302:2015 *«Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання»*. У перелік джерел посилання обов'язково мають бути включені тези, статі автора за темою бакалаврської

роботи. Перелік джерел посилання має відповідати кількості сторінок в роботі («+», «-» 5 джерел).

У **ДОДАТКАХ** наводяться допоміжні матеріали у вигляді: копій документів, витягів із законодавчих документів, звітів, результатів соціологічних опитувань, громіздких таблиць, рисунків тощо. Додатки розміщують у порядку появи посилань у тексті бакалаврської роботи. Додатки позначають послідовно великими літерами української абетки, **за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**, записують наступним чином: **ДОДАТОК В**. Текст кожного додатка починають з нової сторінки. Якщо в роботі є лише один додаток, то його позначають як «**ДОДАТОК А**».

У кожного додатка має бути назва. Познаку додатка друкують посередині сторінки світлим шрифтом великими літерами, а назву додатка – жирним шрифтом великими літерами, симетрично до тексту сторінки. Усі додатки повинні бути перераховані у змісті із зазначенням їх номерів та назв.

Рисунки, таблиці, формули в додатках нумерують в межах кожного додатка, починаючи з літери, що позначає додаток. Наприклад, рисунок Г.3 – третій рисунок додатка Г. Якщо частину додатка перенесено на іншу сторінку, його назву подають як «Продовження додатку ...» починаючи над правим верхнім кутом.

 Зразок оформлення додатків наведено в додатку Д.

Рекомендований **обсяг** кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра – 70-80 сторінок. До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення в межах «+/-» 10%.

Типові недоліки та помилки під час підготовки роботи

➤ Автор не проявив самостійності, робота становить собою компіляцію або плагіат (ступінь оригінальності менший за 75%, власна позиція не виражена).

➤ Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра не відповідає плану або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.

➤ Сформульовані розділи (підрозділи) не відображають реальну проблемну ситуацію, стан дослідження предмета.

➤ Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не виявляє специфіки об'єкта і предмета дослідження.

➤ Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури з теми дослідження (останні 2–10 років).

➤ Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не відображає рівня досліджуваності проблеми.

➤ Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням.

➤ У роботі бракує посилань на першоджерела або цитати не відповідають бібліографічному покажчику.

➤ Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту.

➤ Як ілюстративний матеріал використано таблиці, діаграми, схеми, запозичені не з першоджерел, а з підручника, навчального посібника, монографії або наукової статті.

➤ Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, робота виконана неохайно, з помилками.

2.2. Технічні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра

Кваліфікаційну роботу освітнього рівня бакалавра друкують за допомогою комп'ютера на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) через 1,5 міжрядковий інтервал, на сторінці має бути до 30 рядків. Можна також подавати таблиці, ілюстрації та додатки на аркушах формату А3. Таблиці, малюнки, схеми, графіки та інші ілюстративні матеріали як у тексті роботи, так і в додатках слід виконувати на

стандартних аркушах (21 x 30 см) або наклеювати на стандартні білі аркуші.

Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий – не менше ніж 30 мм, верхній і нижній – не менше ніж 20 мм, правий – не менше ніж 10 мм. Абзацний відступ становить 1,25 см. Шрифт друку – 14, повинен бути чітким, середньої жирності, щільність тексту – однаковою.

Текст основної частини кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра поділяють на розділи та підрозділи. Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки, а її заголовки «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВОК», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами напівжирним шрифтом посередині рядка. **Заголовки розділів** друкують великими літерами напівжирним шрифтом, крапку в кінці заголовка не ставлять. Розміщують їх посередині рядка. **Заголовки підрозділів** друкують з абзацного відступу з першої великої літери без крапки в кінці. Відстань між заголовком підрозділу та текстом має бути не менше, ніж один міжрядковий інтервал. Не дозволено розміщувати назву розділу, підрозділу на останньому рядку сторінки. У кінці кожного розділу пишуть **висновки до розділу**. Відстань між текстом підрозділу та висновками до розділу має бути не менше, ніж один міжрядковий інтервал.

Вписувати в текст кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра окремі іншомовні слова,

формули, умовні знаки можна чорнилом, тушию, пастою тільки чорного кольору, при цьому щільність вписаного тексту повинна бути наближеною до щільності основного тексту. Друкарські помилки, описки і графічні неточності, які виявилися в процесі написання роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту при допомозі комп'ютера. Допускається не більше 2 виправлень на одній сторінці.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів в роботі подають арабськими цифрами без знаку №. Першою сторінкою кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші кваліфікаційної роботи номер сторінки не ставлять, а на наступних сторінках роботи номер проставляють *в правому верхньому куті*.

Ілюстрації

Кваліфікаційну роботу ілюструють, виходячи із ретельно продуманого тематичного плану, при цьому кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації. Основними видами ілюстративного є креслення, технічний рисунок, схема, світлина, діаграма, графік тощо.

Номер рисунка складається з номера розділу і порядкового номера рисунка в цьому розділі, які відокремлюють крапкою. Наприклад, «Рисунок 2.3» – третій рисунок другого розділу. Якщо в роботі наявний лише один рисунок, то його нумерують «Рисунок 1». Назву рисунка друкують з великої літери і розташовують під ним посередині рядка (див. рисунок 1).

Таблиці

Цифровий матеріал поданий у кваліфікаційній роботі освітнього рівня бакалавра оформляється у вигляді таблиць. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Назву таблиці друкують з першої великої літери, курсивом і розташовують над таблицею по правому краю (див. таблицю 1.1). Назву таблиці - по центру.

Не дозволено розміщувати назву таблиці на останньому рядку сторінки і розривати її з самою таблицею. Якщо частину таблиці перенесено на іншу сторінку, її назву подають як «Продовження таблиці ...» починаючи над верхнім лівим кутом. На останній сторінці, де подано таблицю, над верхнім лівим кутом друкують «Кінець таблиці ...».

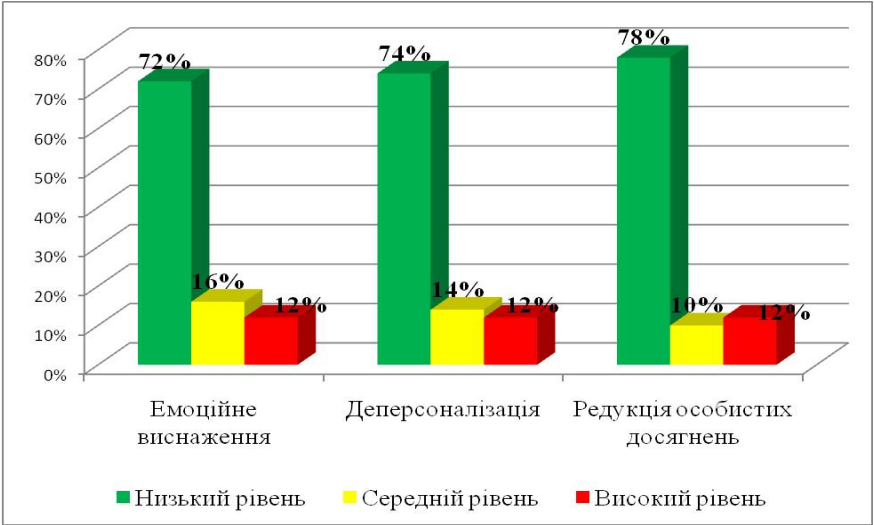

Рисунок 1. Показники субшкал синдрому психічного «вигорання»

Таблиця 1.1

Кількісні показники субшкал за методикою «Синдром вигорання» в професіях системи «людина – людина»

Рівень прояву субшкали	Емоційне виснаження	Деперсоналізація	Редукція особистих досягнень
	%	%	%
Низький рівень	72	74	78
Середній рівень	16	14	10
Високий рівень	12	12	12

Формули

Декілька коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, подаються в одному рядку. Невеликі і нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів подаються безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта подається з нового рядка.

Порядкові номери формул позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого берега сторінки без крапок від форму: її номера, якщо він не вміщується у рядку з формулою, його переносять у наступний рядок нижче формули, при цьому номер формули подають на рівні останнього рядка.

Наприклад, формула обчислення за «G – критерій знаків».

$$G_{кр} = \begin{cases} 1 & (p \leq 0,05) \\ 0 & (p \leq 0,01) \end{cases} \quad (2.1.)$$

$G_{емп} = 0$, звідси $G_{емп} < G_{кр}$.

Отже H_0 відхиляється, а приймається H_1 ($p \leq 0,01$).

Посилання

Посилання у *тексті кваліфікаційної роботи* на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад [1]. Якщо в тексті роботи необхідно зробити посилання на складову частину або на конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у виносках, при цьому номер посилання має відповідати *бібліографічному опису* за переліком посилань, наприклад: [1, с. 7].

Посилаючись на структурні елементи роботи, треба використовувати такі вирази: «у розділі 2», «див. 2.1», «відповідно до таблиці 2.1», «на рисунку 2.5», «(додаток Б)» тощо.

Переліки

Переліки подають в тексті за потреби. Перед переліком ставлять двокрапку. Якщо в документі подають переліки одного рівня підпорядкованості, то перед кожним із переліків ставлять «—» (тире).

За наявності в тексті переліків різних рівнів підпорядкованості найвищим рівнем є перелік, який позначають малими літерами української абетки, середній рівень позначають арабськими цифрами, а найнижчий — знаком «—» (тире). Після цифри або літери певної позиції переліку ставлять круглу дужку.

Наприклад: а) форма і розміри клітин; б) неживі включення;

в) утворення тканини.

2.3. Вимоги до захисту кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавр

До захисту кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра здобувач вищої освіти повинен підготувати стислу **доповідь**, в якій коротко мають бути викладені основні результати дослідження.

У своїй **доповіді** студент-магістр повинен висвітлити такі питання:

- актуальність теми дослідження;
- об'єкт і предмет;
- мету і завдання;
- гіпотезу дослідження;
- методи дослідження;
- практичну цінність роботи;
- основні теоретичні положення та їх підтвердження в процесі експериментального дослідження;
- висновки та пропозиції проведеної роботи.

Регламент доповіді – 7-10 хвилин (5-6 сторінок тексту А4).

Орієнтований зразок доповіді на захист наведено в додатку Е.

Також до захисту кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти готує **комп'ютерну презентацію** – пов'язаний набір послідовних слайдів спеціального формату з лаконічною інформацією на тему дослідження.

Презентація повинна містити:

- титульний слайд;
- слайди з основними складовими роботи (категорійний апарат дослідження);
- основна частина дослідження (основні поняття, методологія дослідження, результати проведеного емпіричного дослідження тощо);
- слайди з висновками дослідження.

Після одержання допуску до захисту кваліфікаційної роботи подається керівникові для перевірки змісту та структури у терміни, визначені у завданні на виконання кваліфікаційної роботи, але не пізніше 15 днів до засідання екзаменаційної комісії з захисту кваліфікаційних робіт. Керівник оцінює роботу та складає **відгук**.

Зразок відгуку наведено в додатку Ж.

Далі здобувач отримує направлення на зовнішнє рецензування. *Зовнішній рецензент* – провідний спеціаліст галузі або науковець, який ретельно

ознайомлюється з кваліфікаційною роботою освітнього рівня магістра та складає рецензію. **Рецензія** надається у письмовій чи друкованій формі та повинна містити оцінку кваліфікаційної роботи.

Зразок рецензії наведено в додатку К.

Критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи є:

- ✓ чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому;

- ✓ якість емпіричного дослідження;

- ✓ творчий рівень дослідження;

- ✓ науковість стилю викладання;

- ✓ відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;

- ✓ правильне оформлення роботи відповідно до стандартів;

- ✓ успішність презентації дослідження та відповідей на запитання членів ЕК.

Більша конкретизація критеріїв оцінювання кваліфікаційної роботи подається у додатку М.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук**

Кафедра психології

назва теми

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

БАКАЛАВР

за спеціальністю Психологія

ПБ здобувача вищої освіти

Кваліфікаційна робота
допущена до захисту
Зав. кафедри _____
« ____ » _____ 20 ____ р.

Науковий керівник:
ПБ,
науковий ступінь, вчене звання

Рецензент:
ПБ,
науковий ступінь, вчене звання

Київ, 20 ____

Реєстрація

номер

дата

підпис
лаборанта
кафедри

**Рекомендовано
до захисту**

підпис наукового
керівника

ініціали,
прізвище
наукового
керівника

Результат захисту

оцінка

дата
захисту

Голова ЕК

підпис

ініціали,
прізвище

Члени ЕК

підпис

ініціали,
прізвище

підпис

ініціали,
прізвище

підпис

ініціали,
прізвище

підпис

ініціали,
прізвище

Секретар ЕК

підпис

ініціали,
прізвище

Зразок оформлення завдання на кваліфікаційну роботу

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук**

Кафедра психологіїспеціальність *Психологія*

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

_____ проф. Раєвська Я.М.

_____ 202 ____ р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу бакалавра

Прізвище, ім'я по батькові здобувача вищої освіти

- Тема роботи:
- Затверджена наказом по інституту від « ____ » 202 ____ р. № ____
- Термін подання студентом завершеної роботи « ____ » 202 ____ р.
- Цільова установка: _____; вихідні дані: матеріали професійної та переддипломної практики, навчальні посібники, монографії, методичні вказівки, ресурси інтернету, періодичні видання з теми дослідження.
- Перелік графічного матеріалу ____ табл., ____ рис.
- Консультанти по роботі (із зазначенням розділів):

Розділ	Консультант (Прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання приймав
Розділ 1			
Розділ 2			

- Зміст роботи:

Вступ

Розділ 1. (Назва)Розділ 2. (Назва)

Висновок

Список використаних джерел

Додатки

Календарний план виконання роботи

№ п/п	Етапи виконання роботи	Термін виконання	
		За планом	Фактичний
1.	Вибір теми і призначення наукового керівника кваліфікаційної роботи.		
2.	Затвердження теми кваліфікаційної роботи.		
3.	Отримання завдання на проведення наукового дослідження та підготовка календарного плану виконання кваліфікаційної роботи, затвердження його керівником.		
4.	Збір та узагальнення матеріалу за темою роботи.		
5.	Підготовка першого (чорнового) варіанту роботи і подання його на перевірку науковому керівнику.		
6.	Доопрацювання тексту роботи з врахуванням зауважень наукового керівника, збагачення роботи додатковими дослідженнями, що проводилися під час переддипломної практики, і подання її на повторне читання.		
7.	Подання кваліфікаційної роботи на реєстрацію на кафедрі, рецензування та написання відгуку науковим керівником.		
8.	Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи на засіданні Екзаменаційної комісії.		
9.	Захист виконаної кваліфікаційної роботи.		

Дата видачі завдання _____
 Науковий керівник _____ (ПБ)

Завдання прийняв до виконання
 здобувач вищої освіти _____ (ПБ)

Зразок оформлення реферату на кваліфікаційну роботу**РЕФЕРАТ**

Кваліфікаційна робота:с. основного тексту,табл.,
рис.,джерела,додатки.

Об'єкт дослідження:

Предмет дослідження

Мета:

Методи дослідження:

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

KEYWORDS:

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ (зразок)

ВСТУП.....

РОЗДІЛ 1. (НАЗВА).....

1.1. (Назва).....

1.2. (Назва).....

1.3. (Назва).....

Висновки до першого розділу.....

РОЗДІЛ 2. (НАЗВА).....

2.1. (Назва).....

2.2. (Назва).....

Висновки до другого розділу.....

ВИСНОВОК.....

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

ДОДАТКИ.....

Зразок оформлення додатка**АНКЕТА «СІМ'Я ТА ШЛЮБОЧИМА СТАРШОКЛАКНИКІВ»**

1. Цінність життя для вас полягає у (виділіть не більше 3 позицій):

- а) вищій освіті;
- б) громадській роботі;
- в) спілкуванні з друзями;
- г) заняттях фізкультурою, спортом;
- ґ) спілкуванні з коханою людиною;
- д) створенні сім'ї, родинному житті;
- е) матеріальному добробуті;
- є) цікавій роботі;
- ж) дозвіллі;
- з) вихованні дітей;
- и) комфортному помешканні;
- і) визнанні рідних, колег, друзів.

2. Що ви думаєте про шлюб?

- а) думаю про шлюб і створення сім'ї, але не поспішатиму з цим;
- б) прагну вийти заміж (одружитися) якнайшвидше після закінчення школи;
- в) вважаю, що шлюб і сім'я є гальмом в особистому розвитку, тому не думаю про створення сім'ї;
- г) не задумувався(лась) над цим запитанням.

3. Які умови необхідні для щасливого подружнього життя?

4. Визначте важливість функцій сім'ї (за ступенем значущості):

- а) можливість жити разом із коханою людиною;

Продовження додатку Д

- б) сповнює сенсом життя;
- в) дає змогу жити окремо, мати комфортні умови життя;
- г) мати і виховувати дітей;
- г) упорядковує сексуальні стосунки;
- д) забезпечує емоційну й моральну підтримку, дає впевненість у собі;
- е) є умовою для самовираження особистості;
- е) допомагає організувати побут, вирішує економічні питання.

5. Які мотиви вступу до шлюбу найпоширеніші серед молоді у наш час?

- а) кохання;
- б) спільність інтересів і поглядів;
- в) самотність;
- г) привабливі риси характеру, зовнішності;
- г) випадковість;
- д) вигода, розрахунок;
- е) матеріальна забезпеченість майбутнього чоловіка (дружини);
- е) вік.

6. Якими мають бути, на вашу думку, стосунки подружжя?

- а) жінка підкоряється чоловікові;
- б) чоловік поступається дружині;
- в) рівноправність та взаємні поступки.

7. Яким ви уявляєте свого чоловіка (дружину): зовнішність, духовні риси, освіта, матеріальна забезпеченість тощо?

8. Я вважаю, що для щасливої сім'ї характерні...

Дякуємо за відповіді!

Орієнтовний зразок доповіді на захист

Шановний голово та члени екзаменаційної комісії, шановні присутні! Вашій увазі пропонується кваліфікаційна робота на тему:
«_____».

Тема роботи є актуальною на сучасному етапі розвитку суспільства, адже _____.

Об'єктом дослідження є _____.

Предмет дослідження: _____.

Мета дослідження: _____.

Відповідно до мети дослідження були визначені такі **завдання**:

1.

2.

3.

....

Методами дослідження є: _____.

Практична значущість результатів дослідження виявляється у _____.

Експериментальна база: _____.

Апробація результатів дослідження: _____.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, _____ розділів, висновків, списку використаних джерел та _____ додатків.

Відповідно до **першого завдання** (проаналізовано, розкрито, визначено) _____.

Відповідно до **другого завдання** (досліджено, виявлено. З'ясовано, розроблено, запропоновано) _____.

Таким чином, результатами дослідження є _____.

Дякую за увагу!

Зразок відгуку на кваліфікаційну роботу

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук
Кафедра психології**

ВІДГУК

керівника кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти

(прізвище, ім'я, по батькові)

Галузь знань Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність Психологія
Освітній рівень «Бакалавр»

Тема кваліфікаційної роботи « _____ ».

1. Актуальність теми роботи _____.

2. Об'єкт та предмет дослідження:

Об'єктом дослідження є _____.Предметом дослідження є _____.

3. Мета та завдання дослідження:

Мета дослідження: _____.Завдання дослідження:

1. _____.

2. _____.

3. _____.

4. Структура роботи, її характеристика по розділах:

У першому розділі роботи _____.У другому розділі роботи _____.

5. Рівень підготовки студента до виконання професійних обов'язків _____.

6. Характеристика відповідності оформлення кваліфікаційної роботи нормативним вимогам: _____.

7. Результати дослідження (наукові, практичні): _____.

8. Висновок про відповідність кваліфікаційної роботи завданню її виконання: _____.

9. Загальна оцінка кваліфікаційної роботи: _____.

Керівник: _____

Науковий ступінь, вчене звання, посада

“ _____ ” _____ 20__ р. _____

Зразок рецензії на кваліфікаційну роботу

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

здобувача вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

на тему « _____ »

1. Актуальність кваліфікаційної роботи _____.
2. Висновок про відповідність кваліфікаційної роботи завданню _____.
3. Характеристика виконання кожного розділу кваліфікаційної роботи, ступінь використання останніх досягнень науки і техніки і передових методів роботи _____
У першому розділі роботи _____
У другому розділі роботи _____
4. Позитивні сторони кваліфікаційної роботи _____
5. Негативні сторони кваліфікаційної роботи _____
6. Відгук про роботу в цілому _____
7. Інші зауваження _____
8. Оцінка кваліфікаційної роботи _____

РЕЦЕНЗЕНТ (прізвище, ім'я, по батькові, посада, місце роботи)

“ _____ ” _____ 20__ р. _____
Підпис

Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт

1. Особливості переживання травматичного стресу дітьми та підлітками.
2. Методи та засоби психологічної допомоги вимушено переміщеним особам.
3. Ролеграма як засіб психологічного супроводу роботи з сім'ями та дітьми в кризовій ситуації.
4. Моделі психологічного супроводу роботи волонтерів.
5. Особливості рольової взаємодії практичних психологів із соціальними педагогами та адміністрацією закладів середньої освіти.
6. Психологічні особливості рольової комунікації батьків та дітей у кризових та конфліктних сім'ях.
7. Психологічний супровід інтеграції дітей у шкільний простір в умовах дистанційного навчання.
8. Стратегії подолання булінгу та агресії в дитячих групах в умовах війни.
9. Інклюзія як модель роботи психолога в роботі з дітьми переселенцями.
10. Системне консультування в роботі з сім'ями в складній життєвій ситуації
11. Вікова специфіка проведення психологічної адаптації до основної ланки школи.
12. Профілактична та просвітницька робота з молоддю в контексті запобігання залежності від активності в соціальних мережах.
13. Особливості проведення психологічної експертизи в практиці шкільної психологічної служби.
14. «Соціально – психологічні умови формування позитивної «Я – концепції» в юнацькому віці».
15. «Зв'язок соціометричного статусу і рівня психічного здоров'я осіб раннього юнацького віку».
16. Соціально-психологічні чинники самореалізації креативних здібностей у підлітковому віці.
17. Вплив агресивності на міжособистісні стосунки підлітків в умовах інклюзивної освіти.
18. Психологічний супровід адаптації студентів 1 курсу до навчання у ЗВО.
19. Система психологічних заходів просвіти батьків учнів-першокласників (або батьків учнів 5-го класу, батьків дітей з порушеннями чи затримкою розвитку тощо).

20. Система психологічних заходів щодо профілактики труднощів у навчанні школярів певної вікової категорії.
21. Система психологічних заходів щодо профілактики суїцидальної (або віктимної, агресивної, адитивної тощо) поведінки дітей певної вікової категорії.
22. Профідентичність та професійна свідомість психолога в часи війни.
23. Профілактика психогеній в умовах дистанційного навчання.
24. Технології кризового он-лайн консультування підлітків.
25. Профілактика медіаграмотності дівчат-підлітків.
26. Рольова ідентичність психолога в психотерапевтичній роботі з дітьми з обмеженими можливостями.
27. Рефлексивні засоби збереження психологічного здоров'я психолога в роботі з девіантними підлітками
28. Психологічне дослідження стресозахисної та адаптивної функції емоційного інтелекту в умовах воєнного часу.
29. Психологічні особливості проведення соціально-психологічних тренінгів (СПТ) для дітей травмованих наслідками війни.
30. Психологічна характеристика групової взаємодії підлітків (молодших школярів) в умовах онлайн навчання.
31. Механізми розвитку емоційної стійкості особистості в умовах воєнних дій і збройних конфліктів.
32. Динаміки показників самоставлення як результат етнічної ідентифікації.
33. Консолідаційний потенціал мови як визначальна детермінанта розвитку етнічної ідентичності українців.
34. Психологічні аспекти готовності студентів-психологів до кризових втручань.
35. Вплив досвіду психологічної травми на переживання травмівної ситуації війни.
36. Особливості міжособистісних взаємостосунків інтелектуально обдарованих підлітків.
37. Психологічна характеристика мікросоціальних чинників інтернет-залежної поведінки підлітків.
38. Психологічні особливості комунікативної сфери користувачів Інтернет.
39. Особливості емоційної сфери підлітків, які виховуються в умовах інтернату.
40. Гендерні особливості сприйняття комп'ютерних ігор.
41. Саморегуляція підлітків у подоланні конфліктної поведінки.

42. Особливості комунікативно-особистісних взаємовідносин серед підлітків.

43. Особливості самосвідомості підлітків, що переживають почуття самотності.

44. Особливості сімейних відносин та їх вплив на розвиток ініціативності підлітків.

45. Особливості впливу дитино-батьківських відносин на формування самооцінки в делінквентних підлітків.

Загальні критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

№ з/п	Зміст оцінки		
		Оцінка за інституційною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
1.	– повна відповідність змісту роботи темі; – тема розкрита глибоко та повно; – правильно визначено концептуальний апарат дослідження; – дотримані норми наукової культури і грамотності написання тексту; – дотримані вимоги до написання та оформлення; – робота виконана на високому рівні складності й науковості; – повноцінно використана джерельна база; – систематизовано, якісно оформлено та вдало представлено систему ілюстративного матеріалу; – студентом виявлена самостійність при плануванні та виконанні дослідження; – здійснена апробація результатів дослідження: – виконання кваліфікаційної роботи (проєкту) відбувалося із дотриманням графіка; – наявний позитивний відгук керівника; – рецензент оцінив рівень роботи як дуже високий (відмінний); – впевнений, аргументований захист із використанням сучасних методів унаочнення, високий рівень володіння змістом роботи, чіткі та коректні відповіді на запитання.	Відмінно	A
2.	– зміст повністю відповідає темі роботи; – достатньо повне та глибоке розкриття	Добре	B

	теми; – правильно визначено концептуальний апарат дослідження; – в цілому дотримані норми наукової культури і грамотності написання тексту; – допущені незначні відхилення від вимог до написання та оформлення наукових робіт; – достатньо високий рівень складності й науковості виконаної роботи; – належним чином представлено й використано джерельну базу; – систематизовано та якісно оформлено систему ілюстративного матеріалу; – виявлено певну самостійність при плануванні та виконанні дослідження; – виконання кваліфікаційної роботи (проєкту) відбувалося із дотриманням графіка; – загалом позитивний відгук керівника; – рецензент, висловивши несуттєві зауваження та побажання, оцінив рівень роботи як високий («добре» – за національною шкалою); – у цілому впевнений, аргументований захист, хороший рівень володіння змістом дослідження правильної відповіді на запитання		
3.	– зміст відповідає темі роботи; – тему в цілому розкрито; – в цілому правильно визначено концептуальний апарат дослідження; – наявні окремі порушення норм наукової культури і грамотності написання тексту; – допущені окремі відхилення від вимог до написання та оформлення наукових робіт; – достатній рівень складності й науковості виконаної роботи; – достатній рівень представлення і	Добре	С

	використання джерельної бази; – якісно оформлено та представлено ілюстративний матеріал; – наявні елементи самостійності студента при плануванні та виконанні дослідження; – в цілому графік виконання кваліфікаційної роботи (проекту) дотримувався; – наявні незначні зауваження у відгуку керівника; – рецензент, вказавши на ряд недоліків, оцінив рівень її виконання як достатньо високий («добре» - за національною шкалою); – в цілому логічний, аргументований виступ, правильні відповіді на питання і зауваження рецензента		
4.	– зміст значною мірою відповідає темі роботи; – недостатньо повне розкриття теми; – концептуальний апарат дослідження потребує окремих уточнень; – є певні відхилення від вимог до написання та оформлення наукових робіт; – допущені окремі порушення вимог до наукової культури та літературного оформлення тексту; – посередній рівень складності й науковості виконаної роботи; – джерельну базу представлено і використано не повною мірою; – ілюстративний матеріал фрагментарно представляє зміст роботи, є суттєві зауваження до його оформлення; – здобувач вищої освіти не виявив самостійності у процесі плануванні та виконання дослідження; – спостерігалися порушення графіка виконання роботи (що зафіксовано у протоколах кафедри та відгуку наукового	Задовільно	D

	керівника); – наявні суттєві зауваження у відгуку керівника та рецензії; – невпевнений виступ на захисті, неповні або некоректні відповіді на запитання членів комісії та зауваження рецензента.		
5.	– зміст значною мірою відповідає темі роботи; – неповне розкриття теми; – концептуальний апарат дослідження потребує суттєвих уточнень; – наявні суттєві порушення норм наукової культури і літературного оформлення тексту; – допущені суттєві відхилення від вимог до написання та оформлення наукових робіт; – рівень складності й науковості виконаної роботи мінімально достатній; – рівень представлення й використання джерельної бази мінімально достатній; – наявний ілюстративний матеріал має випадковий, несистематизований характер, є суттєві зауваження до його оформлення; – здобувач вищої освіти не виявив здатності до самостійного планування та виконання дослідження; – допущено серйозні порушення графіка виконання кваліфікаційної роботи, зафіксовані у протоколах кафедри та відгуку наукового керівника; – у відгуку керівника зафіксовано ряд зауважень; – рецензент вказує на ряд суттєвих недоліків у роботі, оцінюючи її мінімальним позитивним балом («задовільно») за умови позитивного захисту; – мінімально достатній рівень володіння	Задовільно	Е

	змістом дослідження, невпевнений виступ, нечіткі та неповні відповіді на питання членів комісії та зауваження рецензента.		
6.	– спостерігається невідповідність змісту темі роботи; – не розкрито тему дослідження; – концептуальний апарат дослідження визначено невірно; – виявлено значну кількість помилок у розкритті змісту дослідження; – не дотримані норми наукової культури і літературного оформлення тексту; – кваліфікаційна робота не відповідає чинним вимогам до написання та оформлення наукових робіт; – недостатній рівень складності й науковості виконаної роботи; – поверхово представлено і використано джерельну базу; – відсутність або низька якість ілюстративного матеріалу; – виявлено нездатність до самостійного планування та виконання дослідження; – недотримання графіку написання роботи, зафіксоване у протоколах кафедри та відгуку наукового керівника; – негативний відгук наукового керівника; – рецензент вказує на системні недоліки у роботі, оцінюючи її негативно («незадовільно» – за національною шкалою); – невпевнений виступ на захисті, низький рівень володіння змістом роботи, відсутність відповідей на питання та зауваження.	Незадовільно	FX
7.	– зміст не відповідає темі роботи; – не розкрито тему дослідження; – виявлено плагіат; – робота не відповідає вимогам до	Незадовільно	F

написання й оформлення наукових робіт; – робота має ненауковий характер; – відсутність ілюстративного матеріалу; – здобувач вищої освіти виявив нездатність до самостійного планування та виконання дослідження; – невиконання графіку написання роботи (що зафіксовано у протоколах кафедри); – негативний відгук наукового керівника; – негативний відгук рецензента («незадовільно» - за національною шкалою); – здобувач вищої освіти не володіє змістом роботи, що виявилось у відсутності її презентації на захисті; – здобувач вищої освіти не зміг відповісти на питання членів комісії та зауваження рецензента.		
---	--	--

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел

Книга (один автор)	Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності К. : Либідь, 2003. 376 с.
Книга (два або три автори)	Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості кризових життєвих ситуаціях. К.: Педагогічна думка, 2016. 219 с. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/77241343.pdf
Книга (п'ять і більше авторів)	Психологія життєтворення особистості в сучасному світі / Ю. Д. Гундєртайло, В. О. Климчук, О. Я. Кляпець та ін. ; за ред. Т. М. Титаренко ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. К. : Міленіум, 2016. 320 с.
Монографія	Раєвська Я. М. Теорія і практика професійного становлення фахівців соціальної сфери до міжпрофесійної взаємодії : монографія. Кам'янець-Подільський : Видавець Панькова А.С., 2020. 348 с.
Колективна монографія	Особистість в умовах суспільних трансформацій: становлення та розвиток: колективна монографія / Я.М. Раєвська, Н.М. Гончарук, Л.А. Онуфрієва, О.М. Вержиховська та ін. ; за ред. Н.М. Гончарук, Л.А. Онуфрієвої, О.М. Вержиховської. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 220 с.
Стаття у журналі	•Раєвська Я. Розвиток емоційної компетентності особистості: теоретичний дискурс. <i>Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Психологія</i> , (3 (52), 127-132. DOI: https://doi.org/10.32689/maup.psych.2021.3.18 URL http://journals.maup.com.ua/index.php/psychology/article/view/1196

Тези доповіді	Раєвська Я.М. Вплив емоційного інтелекту на професійну успішність особистості. <i>Соціально-психологічні проблеми суспільства</i> : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 16-17 квітня 2021 р. Київ : Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2021. С.99-102.
Автореферат дисертації	Харченко О. С. Криза соціальної держави: причини та шляхи подолання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2015. 19 с.
Джерела з мережі Інтернеті	Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556- VII // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 26.11.2018).

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЩОДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА ЗДОБУТТЯ РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТР

3.1. Вимоги до структури змістової частини роботи

3.2. Технічні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра

3.3. Вимоги до захисту кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра

3.4. Послідовність складання роботи та вимоги до її комплектації

Додатки

Відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності 053 Психологія та освітньо-професійної програми Психологія кваліфікаційна робота є складовою обов'язкової частини професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Кваліфікаційні роботи, що виконуються за напрямками підготовки «Психологія» повинні мати характер прикладного наукового дослідження, яке спрямоване на успішне вирішення різноманітних психологічних проблем людини у різних сферах та на різних етапах її життєдіяльності, комплексну розробку

конкретних напрямів удосконалення навчання та виховання особистості, а також на впровадження розроблених здобувачам вищої освіти і рекомендацій в практику роботи організацій та підприємств різних форм.

Кваліфікаційна робота освітнього рівня магістра виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту й отримання академічного ступеня магістра. Кваліфікаційна робота передбачає розв'язання складної спеціалізованої задачі чи практичної проблеми у сфері психології, що включає застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов. У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті або в репозиторії закладу вищої освіти.

Основна мета виконання кваліфікаційних робіт – завершення підготовки фахівця, а також оцінка його професійних компетентностей під час захисту перед Екзаменаційною комісією самостійно виконаного проекту; інтеграція отриманих у процесі навчання знань, умінь і навичок та розвиток на їх основі здатності до самостійної наукової і практичної діяльності в галузі психології.

Основні завдання виконання кваліфікаційних робіт:

✓ систематизація, закріплення і розширення

теоретичних знань, отриманих у процесі навчання за освітньо-професійною програмою підготовки фахівця освітнього ступеня «магістр»;

✓ розвиток навичок роботи з фаховою літературою, самостійного наукового пошуку та творчого вирішення завдань;

✓ формування навичок практичного використання теоретичних знань, при вирішенні конкретних прикладних питань у різних сферах професійної діяльності, оволодіння методикою досліджень та сучасними методами математичної статистики;

✓ набуття досвіду чіткого і логічного письмово викладу теоретичних положень;

✓ розвиток вміння правильно аналізувати, узагальнювати, класифікувати та інтерпретувати основні теоретичні й практичні результати дослідження;

✓ визначення відповідності рівня підготовки випускника вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця, його готовності та спроможності до самостійної роботи в умовах ринкової економіки, сучасного виробництва, прогресу науки, техніки та культури.

Діяльність над кваліфікаційною роботою передбачає формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти таких компетентностей, як здатності: вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної

діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень на відповідному рівні; генерувати нові ідеї (креативність); уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; діяти на основі етичних міркувань (мотивів); розробляти та управляти проектами; спілкуватися іноземною мовою; здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та практики; самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості; обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності; здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік; дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями; розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях; здатність до викладацької діяльності, проектування, оптимізація та оцінювання якості освітнього процесу й сприятливого освітнього середовища; використовувати психологічний інструментарій надання допомоги представникам соціально-вразливих категорій населення.

Від самого початку роботи здобувачу вищої освіти необхідно мати план роботи. Надалі такий план може уточнюватися, проте основне завдання кваліфікаційної роботи повинне змінюватися якомога менше. План оформляється як завдання на виконання кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра. Завдання виконання кваліфікаційної роботи повинне містити:

- ✓ обґрунтування програми дослідження (вказується актуальність теми, мета, конкретні завдання, об'єкт та предмет дослідження; розкривається теоретико-методологічна основа дослідження; конкретизуються методи дослідження);

- ✓ зміст теоретичного розділу дослідження (подається план теоретичного дослідження);

- ✓ зміст розділів емпіричного дослідження (подається програма емпіричного дослідження: напрями та методи дослідження тощо);

- ✓ календарний графік роботи студента;

- ✓ графік консультацій.

Завдання оформляється студентом поетапно і перебуває у нього. Керівник визначає календарний графік роботи студента, строки подання матеріалів.

Поетапне виконання запланованого підтверджується підписом керівника у завданні (див. Додаток Б).

3.1. Вимоги до структури змістової частини роботи

Кваліфікаційна робота освітнього рівня магістра має таку *структуру*:

11. Титульний аркуш.
12. Завдання.
13. Анотація.
14. Зміст.
15. Скорочення та умовні позначки (у разі потреби).
16. Вступ.
17. Основна частина, яка складається з розділів і підрозділів.
18. Висновок.
19. Перелік джерел посилання.
20. Додатки.

Першою сторінкою роботи є **титульна**, яка враховується в нумерацію, але не нумерується. На титульній сторінці кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра обов'язково вказується:

- назва навчального закладу, де виконана робота;
- тема роботи;
- шифр і найменування спеціальності;
- прізвище, ім'я, по-батькові студента;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові керівника;
- місто і рік написання роботи.

Зразок титульного аркуша наведено у Додатку А.

За погодженням керівника та завідувача кафедри здобувач вищої освіти описує розгорнутий план роботи у **Завданні на кваліфікаційну роботу освітнього рівня магістра**, що подається на наступній сторінці після титульного аркуша. Завдання підписується студентом, керівником і затверджується завідувачем кафедри. Зразок завдання на кваліфікаційну роботу освітнього рівня магістра наведено в додатку Б.

Далі подається **Анотація кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра**, яка має бути стислою, інформативною. Анотація повинна містити:

- тему роботи;
- прізвище та ініціали автора і керівника роботи;
- кількість сторінок, таблиць, рисунків, додатків, джерел згідно з переліком посилань;
- стислий опис роботи;
- перелік ключових слів (5-15 слів).

Анотацію належить виконувати обсягом не більше ніж 500 слів і розміщувати на одній сторінці формату А4.

Зразок анотації на кваліфікаційну роботу освітнього рівня магістра подано в додатку В.

Зміст кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра розташовують на наступній сторінці після анотації. На сторінці зі змістом зазначається номер

початкової сторінки кожної складової роботи. У елементі «ЗМІСТ» наводять такі структурні елементи: «**СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ**», «**ВСТУП**», послідовно назва розділів і підрозділів, «**Висновки до розділів**», «**ВИСНОВОК**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**», «**ДОДАТКИ**» з їх назвою та зазначенням номера сторінки початку структурного елементу. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра наведено в додатку Г.

Якщо у роботі наводяться маловідомі скорочення, нові символи, позначення, то їх перелік надається перед вступом і вноситься до змісту як **СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ**. Їх друкують в дві колонки, де зліва наводять скорочену назву, а справа – її тлумачення:

ЗВО – заклад вищої освіти;

ПТСР – посттравматичний стресовий розлад.

У **ВСТУПІ** розкривається суть та стан проблеми, актуальність теми, обґрунтовується необхідність її дослідження, вихідні дані для розробки теми, об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза, методи дослідження, наукова новизна та практичне значення одержаних результатів дослідження, експериментальна база та апробація результатів дослідження.

Обсяг вступу не повинен перевищувати 5 сторінок комп'ютерного тексту.

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та шляхів розв'язання певної

суперечності чи проблеми. Актуальність теми дослідження також підтверджується статистичними матеріалами, їх якісним аналізом. Актуальність теми дослідження не повинна перевищувати одну сторінку.

Зауважимо, що **тема кваліфікаційної роботи** має бути орієнтованою на дослідження та розроблення питань створення програм, рекомендацій, технологій психологічного змісту для різноманітних предметних областей: підприємств, фірм та компаній різних напрямів соціономічної діяльності, закладів освіти, сфер соціально-психологічних послуг тощо.

Тема кваліфікаційної роботи має відповідати наступним вимогам:

- відповідність сучасному стану розвитку науки, технологій, методів та засобів;
- актуальність, практичність;
- відповідність об'єкту діяльності магістра за спеціальністю 053 Психологія;
- комплексність, яка є достатньою для демонстрації теоретичних знань та практичних навичок, отриманих під час навчання.

Орієнтовна тематика додається у додатку Л.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, на яке спрямована увага дослідника.

Предмет дослідження – це частина об'єкта, що досліджується у певних умовах (уточнює, конкретизує об'єкт дослідження).

Мета дослідження – запланований результат, на вирішення якого спрямоване саме дослідження. Небажано вживати такі формулювання мети магістерської роботи, як «обґрунтування і розробка основ», або «розробка методів та засобів підвищення ефективності» тощо, без конкретизації наукових передумов, на яких базується досягнення поставленого завдання.

Мета дослідження реалізується через конкретні **завдання**. Завдання дослідження формулюються у формі переліку: «вивчити...», «проаналізувати...», «встановити...», «розробити», «обґрунтувати...» тощо. Рекомендована кількість завдань у кваліфікаційній роботі освітнього рівня магістра – 3-4.

Завдання потрібно не лише правильно й чітко сформулювати, але й поставити їх у певному порядку, так, щоб перед читачем розгорталася програма дій науковця. Спостереження показують, що в науково-психологічних дослідженнях звичайно ставляться чотири групи завдань.

Перша група завдань може бути пов'язана з розглядом стану досліджуваної проблеми в теорії та практиці, виробленні теоретичних засад дослідження.

Друга група завдань спрямована на чіткіше окреслення предмета й об'єкта вивчення.

Завдання третьої групи, як правило, мають процесуальний характер – це безпосередній аналіз досліджуваної проблеми та формулювання уточненого

і конкретизованого завдання з урахуванням аналізу проблеми.

Завдання четвертої групи мають узагальнювальний, підсумковий характер.

Перше може починатися словами *розробити (обґрунтувати) теоретичні засади* (вказується чого), *з'ясувати статус (психологічну природу)* певних категорій тощо, *визначити поняття* (називається об'єкт), *обґрунтувати* (принципи, підходи, методика тощо). *Друге завдання* може містити словосполучення *виявити склад (моделі), визначити структуру, визначити (уточнити) межі поширення, окреслити сукупність* тощо. Виконання цього завдання дасть можливість отримати більш повне уявлення про об'єкт і предмет дослідження. Без *завдань третьої групи* – безпосереднього аналізу зібраного емпіричного матеріалу – не можна обійтися, адже їх виконання – це основа роботи. Починається формулювання цих завдань словами *з'ясувати* (значення, походження, причини, шляхи появи, особливості, природу, роль, місце, специфіку, особливості, фактори тощо), *дослідити* (характер, характеристики, фактори, властивості, походження, зв'язки, потенціал, засоби, механізми, функції, співвідношення, фактори, структуру), *виявити* (ознаки, причини, поширення, зв'язок, шляхи, засоби, специфіку, чинники, типи, фактори, характеристику, співвідношення, структуру), *вивчити* (можливості, специфіку, функціонування, потенціал), *проаналізувати* (структуру, характер,

залежність, особливості, реалізацію), *описати* (функціонування, спосіб), *визначити* (обсяг, типи, моделі, структуру, потенціал, функції, засоби, систему, групи, спільне і відмінне, характеристики), *встановити* (взаємозв'язки, взаємодію, функції, ступінь продуктивності, мотиви, вплив, типи, ознаки, особливості, зв'язки, роль, критерії), *здійснити* (аналіз, опис), *простежити* (функціонування, особливості, залежність, засоби, розвиток, співвідношення) *визначити* (динаміку, можливості, процеси, межі, специфіку, місце, роль, належність), *показати* (зв'язок), *окреслити* (особливості, групи, засоби, механізми, значення, конструкції), *зіставити* (форми), *розкрити* (характер, статус, функції, особливості, зміст, вплив), *розглянути* (взаємодію, засоби), *охарактеризувати* (особливості, засоби, типи, специфіку), *уточнити* (хронологію, межі), *з'ясувати* (взаємодію) тощо. Завдання **четвертої групи** не обов'язково ставити наприкінці, хоч у більшості випадків їм там стояти зручніше: вони базуються на виконанні попередніх завдань, тому мають узагальнюючий характер: *визначити (окреслити) місце й роль, виявити (встановити) тенденції розвитку, з'ясувати закономірності творення, розробити практичні рекомендації*.

Гіпотеза дослідження – це наукове припущення про те, яким чином автор має намір досягти поставленої мети дослідження. У результаті

проведених досліджень гіпотеза може підтвердитися або не підтвердитися, про що необхідно зазначити у висновках кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра.

Приклад:

Об'єкт дослідження: феномен агресивності в людській поведінці.

Предмет дослідження: психологічні чинники агресивності менеджерів з продажу.

Мета дослідження: з'ясувати причини та закономірності прояву агресивності менеджерів з продажу та надати рекомендацій щодо її профілактики та корекції.

Завдання дослідження:

- 1) провести аналіз основних теоретико-методологічних підходів до розуміння феномену агресивності та форм її прояву;
- 2) визначити чинники, які зумовлюють агресивність менеджерів з продажу та її специфічні особливості;
- 3) підібрати методики та провести емпіричне дослідження психологічних чинників агресивності менеджерів з продажу;
- 4) розробити систему заходів, спрямованих на профілактику та корекцію агресивної поведінки менеджерів

Наступним елементом вступу до кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра є **методи дослідження**, тобто сукупність прийомів та операцій, за допомогою яких здійснюється науково-дослідна робота. Методологію дослідження складають:

- *теоретичні методи*: аналіз літературних джерел чи нормативних документів, їх синтез, порівняння, узагальнення та класифікація;
- *емпіричні*: опитування, анкетування, тестування, бесіда, інтерв'ю; спостереження, ігрові ситуації, виконання ситуативних завдань, експеримент;
- *методи математичної обробки даних*.

Наукова новизна одержаних результатів.

Дається короткий виклад нових наукових положень (рішень), запропонованих магістрантом особисто. Необхідно показати відмінність отриманих результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (*уперше отримано, удосконалено, дістало подальший розвиток*).

Кожне наукове положення чітко формулюють, підкреслюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване наукове положення повинно читатися і сприйматися легко й однозначно (без нагромодження дрібних і таких, що затемнюють його сутність, деталей та уточнень). При формулюванні наукової новизни можна, зокрема, вживати такі вирази: „*вперше формалізовано...*”, „*розроблено методику...* яка відрізняється від...”, „*доведено залежність*

*між...”, досліджено поведінку... і показано...”,
 „доопрацьовано метод ... в частині... і поширено на...”,
 „створено концепцію, що ...”, „досліджено новий
 ефект...”, „розроблено нову систему ...”,
 „запропоновано нове визначення...”, „уточнено...”
 тощо.*

Практичне значення одержаних результатів.

Подаються відомості про використання результатів дослідження або рекомендації щодо їхнього використання, висвітлюються результати практичного застосування отриманих результатів або рекомендації щодо їхнього використання. Це можуть бути нові способи, технології, форми, методи, тобто те нове, що дає виконана кваліфікаційна робота для практики роботи тієї чи іншої галузі виробництва чи суспільно-політичного життя із зазначенням ступеня готовності до використання або масштабів використання. Необхідно коротко повідомити про впровадження результатів дослідження, назвавши організації, в яких здійснена реалізація, форми реалізації та реквізити відповідних документів. А також підкреслити корисність того або іншого заходу для людини, суспільства, держави.

Експериментальна база дослідження наводиться для уточнення інформації про те, де саме проводилася експериментальна робота, хто в ній брав участь.

Апробація результатів дослідження є обов'язковою для кваліфікаційної роботи освітнього

рівня магістра. В апробації зазначається те, на яких семінарах, круглих столах, конференціях були висвітлені результати дослідження, а також відомості про їх публікацію в збірниках наукових праць.

Структура роботи містить кількість розділів, підрозділів роботи, кількість позицій в переліку використаних джерел, кількість додатків та обсяг сторінок, на яких вони розміщені.

Основна частина кваліфікаційної роботи магістра складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожен розділ починають з нової сторінки. В кінці кожного розділу формують висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дозволяє систематизувати загальні висновки та вивільнити їх від загальних подробиць. Робота обов'язково повинна містити власне емпіричне (експериментальне) дослідження автора. Основна частина кваліфікаційної роботи магістра складається з *теоретичної* та *практичної* складових наукового дослідження, викладених у кількох розділах.

Співвідношення теоретичної і практичної частини:

40% тексту повинна складати теоретична частина (перший розділ),

60% - опис емпіричного дослідження (другий і третій розділи).

Кваліфікаційна робота освітнього рівня магістра складається з трьох розділів. Кожний розділ роботи містить в собі декілька підрозділів, які мають бути пов'язані між собою, а матеріал викладений послідовно та логічно, із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру та джерел.

У **першому розділі** кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра – *теоретико-методологічному* – наводиться огляд літератури за темою роботи, вибір напрямів дослідження, визначається сутність предмета дослідження.

В **другому розділі** (констатувальний етап дослідження) описується *емпіричне дослідження*, узагальнюється і систематизується зібраний практичний матеріал. Вибірка досліджуваних має налічувати від 35 осіб і більше.

В **третьому розділі** (формувальний етап дослідження) обґрунтовується програма формування (корекції, розвитку) певних психічних явищ, її характеристики, принципи, методи і прийоми; аналізується результативність запропонованої програми. Здобувач повинен дати оцінку повноти вирішення поставлених завдань, достовірності одержаних результатів (характеристик, параметрів), обґрунтувати необхідність додаткових досліджень. Точність і вірогідність отриманих результатів мають бути підтверджені методами математичної статистики, які обирають згідно з метою, завданнями і специфікою

дослідження. Обов'язковим є використання методів статистичної обробки емпіричних даних. Якщо неможливо застосувати засоби статистики, виконують змістовний аналіз даних.

Кожен розділ роботи завершується короткими **висновками**, в яких зазначають те позитивне, що вдалось виявити в результаті дослідження теми, а також ті недоліки та проблеми, що були охарактеризовані в ході дослідження.

У кінцевому **ВИСНОВКУ** кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра рекомендується підвести підсумки проведеного дослідження, викласти основні практичні результати та рекомендації щодо їх практичного використання. *Висновки не повинні мати форму звіту*, а мають розкривати результати проведеного дослідження та відповідати його завданням.

До **СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ** слід включати лише ті джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі тих чи інших наукових положень. Перелік складається із законодавчих актів, нормативних документів, вітчизняної та зарубіжної наукової, навчально-методичної та спеціальної літератури, фахових видань, ресурсів Інтернет, іноземних джерел (2-3 позиції). Необхідно відмітити, що *25% джерел посилання має складати новітня література за останні 5 років*.

У тексті посилання позначається цифрою у квадратних дужках відповідно до номера джерела у

списку використаних джерел, наприклад [5] чи [35; 123]. Якщо в тексті вжито цитату, необхідно, окрім посилання на літературне джерело, зазначити сторінку, наприклад [123, С.24].

Список використаних джерел повинен містити **не менше 65 позицій**.

Список використаних джерел слід подавати в алфавітному порядку або ж порядку посилання на те чи інше джерело в тексті кваліфікаційної роботи. Його оформляють згідно вимог ДСТУ 8302:2015 *«Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання»*. У перелік джерел посилання обов'язково мають бути включені тези, статі автора за темою магістерської роботи. Перелік джерел посилання має відповідати кількості сторінок в роботі («+», «-» 5 джерел).

У **ДОДАТКАХ** наводяться допоміжні матеріали у вигляді: копій документів, витягів із законодавчих документів, звітів, результатів соціологічних опитувань, громіздких таблиць, рисунків тощо. Додатки розміщують у порядку появи посилань у тексті магістерської роботи. Додатки позначають послідовно великими літерами української абетки, **за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**, записують наступним чином: **ДОДАТОК В**. Текст кожного додатка починають з нової сторінки. Якщо в роботі є лише один додаток, то його позначають як **«ДОДАТОК А»**.

У кожного додатка має бути назва. Познаку додатка друкують посередині сторінки світлим шрифтом великими літерами, а назву додатка – жирним шрифтом великими літерами, симетрично до тексту сторінки. Усі додатки повинні бути перераховані у змісті із зазначенням їх номерів та назв.

Рисунки, таблиці, формули в додатках нумерують в межах кожного додатка, починаючи з літери, що позначає додаток. Наприклад, рисунок Г.3 – третій рисунок додатка Г. Якщо частину додатка перенесено на іншу сторінку, його назву подають як «Продовження додатку ...» починаючи над правим верхнім кутом.

 Зразок оформлення додатків наведено в додатку Д.

Рекомендований **обсяг** кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра – 70-80 сторінок. До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення в межах «+/-» 10%.

3.2. Технічні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра (Загальні вимоги СОУ 207.01:2017)

Кваліфікаційну роботу освітнього рівня магістра друкують за допомогою комп'ютера на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) через 1,5 міжрядковий інтервал, на сторінці має бути до 30

рядків. Можна також подавати таблиці, ілюстрації та додатки на аркушах формату А3. Таблиці, малюнки, схеми, графіки та інші ілюстративні матеріали як у тексті роботи, так і в додатках слід виконувати на стандартних аркушах (21 x 30 см) або наклеювати на стандартні білі аркуші.

Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий – не менше ніж 30 мм, верхній і нижній – не менше ніж 20 мм, правий – не менше ніж 10 мм. Абзацний відступ становить 1,25 см. Шрифт друку – 14, повинен бути чітким, середньої жирності, щільність тексту – однаковою.

Текст основної частини кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра поділяють на розділи та підрозділи. Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки, а її заголовки «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВОК», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами напівжирним шрифтом посередині рядка. **Заголовки розділів** друкують великими літерами напівжирним шрифтом, крапку в кінці заголовка не ставлять. Розміщують їх посередині рядка. **Заголовки підрозділів** друкують з абзацного відступу з першої великої літери без крапки в кінці. Відстань між заголовком підрозділу та текстом має бути не менше, ніж один міжрядковий інтервал. Не дозволено розміщувати назву розділу, підрозділу на останньому рядку сторінки. У кінці кожного розділу пишуть **висновки до розділу**. Відстань між текстом

підрозділу та висновками до розділу має бути не менше, ніж один міжрядковий інтервал.

Вписувати в текст кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра окремі іншомовні слова, формули, умовні знаки можна чорнилом, тушию, пастою тільки чорного кольору, при цьому щільність вписаного тексту повинна бути наближеною до щільності основного тексту. Друкарські помилки, описки і графічні неточності, які виявилися в процесі написання роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту при допомозі комп'ютера. Допускається не більше 2 виправлень на одній сторінці.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів в роботі подають арабськими цифрами без знаку №. Першою сторінкою кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра номер сторінки не ставлять, а на наступних сторінках роботи номер проставляють *в правому верхньому куті*.

Послідовність зшивання та вимоги до комплектації оформленої кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра наведено у розділі 4.

Ілюстрації

Кваліфікаційну роботу освітнього рівня магістра ілюструють, виходячи із ретельно продуманого тематичного плану, при цьому кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації. Основними видами ілюстративного матеріалу в кваліфікаційних дроботах освітнього рівня магістра є креслення, технічний рисунок, схема, світлина, діаграма, графік тощо.

Номер рисунка складається з номера розділу і порядкового номера рисунка в цьому розділі, які відокремлюють крапкою. Наприклад, «Рисунок 2.3» – третій рисунок другого розділу. Якщо в роботі наявний лише один рисунок, то його нумерують «Рисунок 1». Назву рисунка друкують з великої літери і розташовують під ним посередині рядка (див. рисунок 1.1).

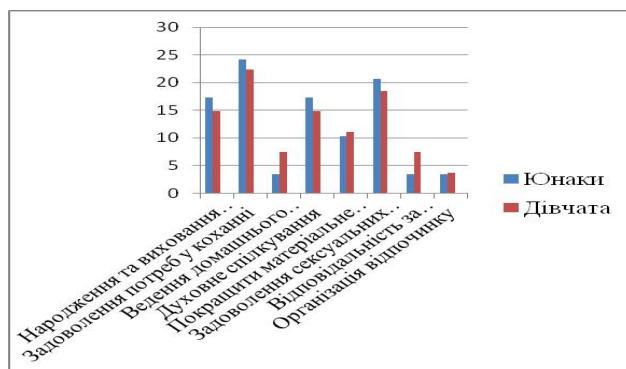

Рисунок 1. Відповіді старшокласників щодо важливості сімейних функцій

Таблиці

Цифровий матеріал поданий у кваліфікаційній роботі освітнього рівня магістра оформляється у вигляді таблиць. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Назву таблиці друкують з першої великої літери, курсивом і розташовують над таблицею по правому краю (див. таблицю 1.1). Назву таблиці - по центру.

Таблиця 1.1

Установки учнівської молоді щодо розподілу
домашніх обов'язків, (у %)

№	Вид роботи	Хто повинен виконувати					
		Дружина		Чоловік		Обидва	
		Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці
1.	Заробляння грошей	7,4	6,9	18,5	17,2	14,8	13,8
2.	Виховання дітей	11,1	17,2	7,4	10,4	14,8	24,1
3.	Прибирання	7,4	10,4	11,1	6,9	18,5	17,2
4.	Прання	3,8	10,4	11,1	6,9	3,7	17,2
5.	Приготування їжі	18,5	17,2	7,4	3,4	7,4	6,9
6.	Миття посуду	11,1	17,2	11,1	6,9	26	3,5
7.	Догляд за немовлям	18,5	17,2	7,4	10,4	7,4	3,5
8.	Ремонт одягу	22,2	3,5	7,4	13,8	3,7	10,3
9.	Ремонт техніки, сантехніки тощо	-	-	18,5	24,1	3,7	3,5

Не дозволено розміщувати назву таблиці на останньому рядку сторінки і розривати її з самою

таблицею. Якщо частину таблиці перенесено на іншу сторінку, її назву подають як «Продовження таблиці ...» починаючи над верхнім лівим кутом. На останній сторінці, де подано таблицю, над верхнім лівим кутом друкують «Кінець таблиці ...».

Формули

Декілька коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, подаються в одному рядку. Невеликі і нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів подаються безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта подається з нового рядка.

Порядкові номери формул позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого берега сторінки без крапок від форму: її номер, якщо він не вміщується у рядку з формулою, його переносять у наступний рядок нижче формули, при цьому номер формули подають на рівні останнього рядка.

Наприклад, формула обчислення за «G – критерій знаків».

$$G_{кр} = \begin{cases} 1 & (p \leq 0,05) \\ 0 & (p \leq 0,01) \end{cases} \quad (2.1.)$$

$G_{емп} = 0$, звідси $G_{емп} < G_{кр}$.

Отже H_0 відхиляється, а приймається H_1 ($p \leq 0,01$).

Посилання

Посилання у *тексті кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра* на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад [1]. Якщо в тексті роботи необхідно зробити посилання на складову частину або на конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у виносках, при цьому номер посилання має відповідати *бібліографічному опису* за переліком посилань, наприклад: [1, с. 7].

Посилаючись на структурні елементи роботи, треба використовувати такі вирази: «у розділі 2», «див. 2.1», «відповідно до таблиці 2.1», «на рисунку 2.5», «(додаток Б)» тощо.

Переліки

Переліки подають в тексті за потреби. Перед переліком ставлять двокрапку. Якщо в документі

подають переліки одного рівня підпорядкованості, то перед кожним із переліків ставлять «—» (тире).

За наявності в тексті переліків різних рівнів підпорядкованості найвищим рівнем є перелік, який позначають малими літерами української абетки, середній рівень позначають арабськими цифрами, а найнижчий — знаком «—» (тире). Після цифри або літери певної позиції переліку ставлять круглу дужку.

Наприклад: а) форма і розміри клітин; б) неживі включення;

в) утворення тканини.

3.3. Вимоги до захисту кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра

До захисту кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра здобувач вищої освіти повинен підготувати стислу **доповідь**, в якій коротко мають бути викладені основні результати дослідження.

У своїй **доповіді** студент-магістр повинен висвітлити такі питання:

- актуальність теми дослідження;
- об'єкт і предмет;
- мету і завдання;
- гіпотезу дослідження;

- методи дослідження;
- практичну цінність роботи;
- основні теоретичні положення та їх підтвердження в процесі експериментального дослідження;

- висновки та пропозиції проведеної роботи.

Регламент доповіді – 7-10 хвилин (5-6 сторінок тексту А4).

Орієнтований зразок доповіді на захист наведено в додатку Е.

Також до захисту кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра здобувач вищої освіти готує **комп'ютерну презентацію** – пов'язаний набір послідовних слайдів спеціального формату з лаконічною інформацією на тему дослідження.

Презентація повинна містити:

- титульний слайд;
- слайди з основними складовими роботи (категорійний апарат дослідження);
- основна частина дослідження (основні поняття, методологія дослідження, результати проведеного емпіричного дослідження тощо);
- слайди з висновками дослідження.

Обов'язковою умовою підготовки до захисту кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра є наявність наукових публікацій на тему дослідження, а

саме: наявність однієї наукової статті та одних тез доповідей, що являють собою апробацію результатів дослідження.

Після одержання допуску до захисту кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра подається керівникові для перевірки змісту та структури у терміни, визначені у завданні на виконання кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра, але не пізніше 15 днів до засідання екзаменаційної комісії з захисту кваліфікаційних робіт. Керівник оцінює роботу та складає **відгук**.

Зразок відгуку наведено в додатку Ж.

Далі студент-магістр отримує направлення на зовнішнє рецензування. *Зовнішній рецензент* – провідний спеціаліст галузі або науковець, який ретельно ознайомлюється з кваліфікаційною роботою освітнього рівня магістра та складає рецензію. **Рецензія** надається у письмовій чи друкованій формі та повинна містити оцінку кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра.

Зразок рецензії наведено в додатку К.

Критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи є:

✓ чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому;

- ✓ якість емпіричного дослідження;
- ✓ творчий рівень дослідження;
- ✓ науковість стилю викладання;
- ✓ відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;
- ✓ правильне оформлення роботи відповідно до стандартів;
- ✓ успішність презентації дослідження та відповідей на запитання членів ЕК.

 Більша конкретизація критеріїв оцінювання *кваліфікаційної роботи* подається у додатку М.

3.4. Послідовність складання роботи та вимоги до її комплектації

1. Титульний аркуш.
2. Завдання на кваліфікаційну роботу освітнього рівня МАГІСТРА.
3. Анотація кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра.
4. ЗМІСТ.

В кінці кваліфікаційної роботи підшивається два файли, в якому розміщується зовнішня рецензія, відгук

керівника, довідку про анти-плагіат та результати апробації дослідження.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук**

Кафедра психології

назва теми**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**

на здобуття освітнього ступеня

МАГІСТР

за спеціальністю 053 Психологія

ПБ здобувача вищої освіти

Кваліфікаційна робота
допущена до захисту
Зав. кафедри _____
« ____ » _____ 20 ____ р.

Науковий керівник:
ПБ,
науковий ступінь, вчене звання

Рецензент:
ПБ,
науковий ступінь, вчене звання

Київ, 20__

Реєстрація

номер

дата
підпис
лаборанта
кафедри

**Рекомендовано
до захисту**

підпис наукового
керівника

ініціали, прізвище
наукового
керівника

Результат захисту

оцінка

дата захисту

Голова ЕК

підпис

ініціали, прізвище

Члени ЕК

підпис

ініціали, прізвище

підпис

ініціали, прізвище

підпис

ініціали, прізвище

підпис

ініціали, прізвище

Секретар ЕК

підпис

ініціали, прізвище

Зразок оформлення завдання на кваліфікаційну роботу

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук**

Кафедра психології

спеціальність *Психологія*
курс II (*магістратура*)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

_____ проф. Раєвська Я.М.

_____ 202 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу магістра

Прізвище, ім'я по батькові здобувача вищої освіти

8. Тема роботи:
9. Затверджена наказом по інституту від « » 202 р. № _____
10. Термін подання студентом завершеної роботи « » 202 р.
11. Цільова установка: _____ ; вихідні дані: матеріали професійної та переддипломної практики, навчальні посібники, монографії, методичні вказівки, ресурси інтернету, періодичні видання з теми дослідження.
12. Перелік графічного матеріалу _____ табл., _____ рис.
13. Консультанти по роботі (із зазначенням розділів):

Розділ	Консультант (Прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 1			
Розділ 2			
Розділ 3			

14. Зміст роботи:

Вступ

Розділ 1. (Назва)

Розділ 2. (Назва)

Розділ 3. (Назва)

Висновок

Список використаних джерел

Додатки

Календарний план виконання роботи

№ п/п	Етапи виконання роботи	Термін виконання	
		За планом	Фактичний
1.	Вибір теми і призначення наукового керівника кваліфікаційної роботи магістра.		
2.	Затвердження теми кваліфікаційної роботи магістра.		
3.	Отримання завдання на проведення наукового дослідження та підготовка календарного плану виконання кваліфікаційної роботи магістра, затвердження його керівником.		
4.	Збір та узагальнення матеріалу за темою роботи.		
5.	Підготовка першого (чорнового) варіанту роботи і подання його на перевірку науковому керівнику.		
6.	Доопрацювання тексту роботи з врахуванням зауважень наукового керівника, збагачення роботи додатковими дослідженнями, що проводилися під час переддипломної практики, і подання її на повторне читання.		
7.	Подання кваліфікаційної роботи магістра на реєстрацію на кафедрі, рецензування та написання відгуку науковим керівником.		
8.	Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи магістра на засіданні Екзаменаційної комісії.		
9.	Захист виконаної кваліфікаційної роботи.		

Дата видачі завдання _____

Науковий керівник _____ (ПІБ)

Завдання прийняв до виконання

здобувач вищої освіти _____ (ПІБ)

Зразок оформлення реферату на кваліфікаційну роботу**РЕФЕРАТ**

Кваліфікаційна робота:с. основного тексту,табл.,
рис.,джерела,додатки.

Об'єкт дослідження:

Предмет дослідження

Мета:

Гіпотеза дослідження:

Методи дослідження:

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

KEYWORDS:

РЕФЕРАТ (зразок)

Кваліфікаційна робота: 124 с. основного тексту, 13 табл., 19 рис., 72 джерела, 3 додатки.

Об'єкт дослідження: емоційне вигорання особистості.

Предмет дослідження: соціально-психологічні чинники емоційного вигорання жінок-менеджерів.

Мета: теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити вплив соціально-психологічних чинників на виникнення емоційного вигорання жінок-менеджерів залежно від стажу роботи.

Гіпотеза дослідження: рівень емоційного вигорання жінок-менеджерів залежить від впливу соціально-психологічних чинників (індивідуально-психологічних (тривожність, загальний рівень емоційного інтелекту, управління своїми емоціями, самомотивація, розпізнання емоцій інших людей) та професійно-діяльнісних (кокурентноспроможність, мотиви підприємницької діяльності, бар'єри професійної діяльності, мотиваційно-потребова сфера)) та стажу роботи.

Методи дослідження:

- теоретичні: аналіз, синтез та узагальнення представлених у науковій літературі матеріалів щодо сучасного стану досліджуваної проблеми;

- емпіричні: спостереження, бесіда, анкетування, тест «Шкала реактивної і особистісної тривожності» Спілбергера - Ханіна (ШПРОТ), «Методика визначення рівня емоційного інтелекту Н. Холла», «Методика психічного вигорання О. Рукавішнікова», методика «Діагностики рівня емоційного вигорання» (В.В. Бойка), «Методика діагностики соціально-психологічних настанов особистості в мотиваційно-потребовій сфері» О. Ф. Потьомкіної, авторська анкета.

- методи математичної обробки даних здійснювались за допомогою комп'ютерного пакета статистичних програм Excel.

ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ, СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ
ЧИННИКИ, ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ПІДПРИЄМНИЦЬКА
ДІЯЛЬНІСТЬ, ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД

EMOTIONAL BURNOUT, SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL
FACTORS, PROFESSIONAL ACTIVITY, BUSINESS ACTIVITY,
PSYCHOLOGICAL SUPPORT

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи**ЗМІСТ (зразок)**

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. (НАЗВА)	
1.1. (Назва).....	
1.2. (Назва).....	
1.3. (Назва).....	
Висновки до першого розділу.....	
РОЗДІЛ 2. (НАЗВА)	
2.1. (Назва).....	
2.2. (Назва).....	
Висновки до другого розділу.....	
РОЗДІЛ 3. (НАЗВА)	
3.1. (Назва).....	
3.2. (Назва).....	
Висновки до третього розділу.....	
ВИСНОВОК	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

ЗМІСТ (зразок)

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ЖІНОК-МЕНЕДЖЕРІВ	
1.1. Психологічні особливості підприємницької діяльності жінок-менеджерів.....	
1.2. Сутність клієнтоорієнтованої моделі професійної діяльності жінок-менеджерів.....	
1.3.Феноменологія категорійного вивчення поняття «емоційне вигорання».	
1.4. Аналіз соціально-психологічних чинників емоційного вигорання жінок-менеджерів	
Висновки до першого розділу	
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ НА РІВЕНЬ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ЖІНОК-МЕНЕДЖЕРІВ	
2.1. Методичне забезпечення та організація емпіричного дослідження	
2.2. Опис та аналіз індивідуально-психологічних чинників емоційного вигорання жінок-менеджерів	
2.3. Аналіз вивчення професійно-діяльнісних чинників емоційного вигорання жінок-менеджерів.....	
Висновки до другого розділу.....	
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ПРОФІЛАКТИКИ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ЖІНОК-МЕНЕДЖЕРІВ	
3.1 Організація та методика реалізації «Програми корекції та профілактики емоційного вигорання жінок-менеджерів».....	
3.2. Концептуальні засади «Програми тренінгових заняття з розвитку стресостійкості та навичок емоційної регуляції особистості».....	
3.3. Рекомендації щодо профілактики емоційного вигорання жінок-менеджерів.....	
Висновки до третього розділу	
ВИСНОВОК	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	

ДОДАТКИ.....

Зразок оформлення додатка

ДОДАТОК А

АНКЕТА «СІМ'Я ТА ШЛЮБОЧИМА СТАРШОКЛАКНИКІВ»

1. Цінність життя для вас полягає у (виділіть не більше 3 позицій):

- а) вищій освіті;
- б) громадській роботі;
- в) спілкуванні з друзями;
- г) заняттях фізкультурою, спортом;
- г) спілкуванні з коханою людиною;
- д) створенні сім'ї, родинному житті;
- е) матеріальному добробуті;
- є) цікавій роботі;
- ж) дозвіллі;
- з) вихованні дітей;
- и) комфортному помешканні;
- і) визнанні рідних, колег, друзів.

2. Що ви думаєте про шлюб?

- а) думаю про шлюб і створення сім'ї, але не поспішатиму з цим;
- б) прагну вийти заміж (одружитися) якнайшвидше після закінчення школи;
- в) вважаю, що шлюб і сім'я є гальмом в особистому розвитку, тому не думаю про створення сім'ї;
- г) не задумувався(лась) над цим запитанням.

4. Які умови необхідні для щасливого подружнього життя?

4. Визначте важливість функцій сім'ї (за ступенем значущості):

- а) можливість жити разом із коханою людиною;

Продовження додатку А

- б) сповнює сенсом життя;
- в) дає змогу жити окремо, мати комфортні умови життя;
- г) мати і виховувати дітей;
- г) упорядковує сексуальні стосунки;
- д) забезпечує емоційну й моральну підтримку, дає впевненість у собі;
- є) є умовою для самовираження особистості;
- є) допомагає організувати побут, вирішує економічні питання.

5. Які мотиви вступу до шлюбу найпоширеніші серед молоді у наш час?

- а) кохання;
- б) спільність інтересів і поглядів;
- в) самотність;
- г) привабливі риси характеру, зовнішності;
- г) випадковість;
- д) вигода, розрахунок;
- є) матеріальна забезпеченість майбутнього чоловіка (дружини);
- є) вік.

6. Якими мають бути, на вашу думку, стосунки подружжя?

- а) жінка підкоряється чоловікові;
- б) чоловік поступається дружині;
- в) рівноправність та взаємні поступки.

7. Яким ви уявляєте свого чоловіка (дружину): зовнішність, духовні риси, освіта, матеріальна забезпеченість тощо?

8. Я вважаю, що для щасливої сім'ї характерні...

Дякуємо за відповіді!

Орієнтовний зразок доповіді на захист

Шановний голово та члени екзаменаційної комісії, шановні присутні! Вашій увазі пропонується кваліфікаційна робота на тему:
« _____ ».

Тема роботи є актуальною на сучасному етапі розвитку суспільства, адже _____.

Об'єктом дослідження є _____.

Предмет дослідження: _____.

Мета дослідження: _____.

Відповідно до мети дослідження були визначені такі **завдання**:

1.

2.

3.

....

Гіпотеза дослідження полягає у _____.

Методами дослідження є: _____.

Практична значущість результатів дослідження виявляється у _____.

Експериментальна база: _____.

Апробація результатів дослідження: _____.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, _____ розділів, висновків і списку використаних джерел та _____ додатків.

Відповідно до **першого завдання** (проаналізовано, розкрито, визначено) _____.

Відповідно до **другого завдання** (досліджено, виявлено, з'ясовано) _____.

Відповідно до **третього завдання** (розроблено, впроваджено, апробовано) _____.

Таким чином, результатами дослідження є _____.

Дякую за увагу!

Зразок відгуку на кваліфікаційну роботу

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук
Кафедра психології

ВІДГУК

керівника кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти

 (прізвище, ім'я, по батькові)

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
 Спеціальність 053 Психологія
 Освітній рівень «Магістр»

Тема кваліфікаційної роботи «_____».

1. Актуальність теми роботи _____.

2. Об'єкт та предмет дослідження:

Об'єктом дослідження є _____.Предметом дослідження є _____.

3. Мета та завдання дослідження:

Мета дослідження: _____.Завдання дослідження:

1. _____.

2. _____.

3. _____.

4. _____.

5. _____.

4. Структура роботи, її характеристика по розділах:

У першому розділі роботи _____.У другому розділі роботи _____.У третьому розділі роботи _____.

5. Рівень підготовки студента до виконання професійних обов'язків _____.

6. Характеристика відповідності оформлення кваліфікаційної роботи нормативним вимогам: _____.

7. Результати дослідження (наукові, практичні): _____.

8. Висновок про відповідність кваліфікаційної роботи завданню її виконання: _____.

9. Загальна оцінка кваліфікаційної роботи: _____.

Керівник: _____

Науковий ступінь, вчене звання, посада

“ _____ ” _____ 20__ р. _____

Зразок рецензії на кваліфікаційну роботу

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

здобувача вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

на тему « _____ »

9. Актуальність кваліфікаційної роботи _____.

10. Висновок про відповідність кваліфікаційної роботи
завданню _____.

11. Характеристика виконання кожного розділу кваліфікаційної
роботи, ступінь використання останніх досягнень науки і техніки і передових
методів роботи _____

У першому розділі роботи _____

У другому розділі роботи _____

У третьому розділі роботи _____

12. Позитивні сторони кваліфікаційної роботи _____

13. Негативні сторони кваліфікаційної роботи _____

14. Відгук про роботу в цілому _____

15. Інші зауваження _____

16. Оцінка кваліфікаційної роботи _____

РЕЦЕНЗЕНТ (прізвище, ім'я, по батькові, посада, місце роботи)

“ _____ ” _____ 20__ р. _____
Підпис

Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт

Вплив когнітивного стилю особистості на процес спілкування
Динаміка ціннісно-смислової сфери особистості в умовах кризи
Особливості використання почуття гумору як ресурсу психологічного подолання
Особливості динаміки ціннісних орієнтацій студентів-психологів
Особливості образу Я у підлітків
Інтернет-залежність у учасників комп'юторних ігор
Психологічні аспекти адаптації особистості в соціальному середовищі в період раннього дорослішання
Взаємозв'язок особистісної та соціальної ідентичності в структурі Я-концепції майбутніх психологів
Особливості індивідуальних відмінностей перфекціонізму особистості
Особливості Я концепції незаміжніх жінок
Вплив творчої самореалізації на соціально-психологічну адаптацію особистості (студентів)
Вибір творчого життєвого шляху в контекстах соціальних взаємодій
Особливості відповідальності підлітків з девіантною поведінкою
Психологічні чинники невідповідності до материнства
Гендерні особливості самореалізації особистості студентів
Психічні стани подружжя на різних етапах розвитку сім'ї
Психологічні засоби розвитку сексуальності особистості
Особливості прояву віктимної поведінки особистості (підлітків)
Особливості психологічної готовності психологів до професійної діяльності у спорті
Психофізіологічні механізми управління руховою діяльністю
Психофізіологічне забезпечення адаптації до навчання молодших школярів
Психологічне забезпечення ефективності професійної діяльності підрозділу охорони
Розвиток механізмів особистісної корекції емоційної напруженості при діяльності в екстремальних умовах
Фактори ефективності оперативної пам'яті у діяльності персоналу енергосистем
Психологічні характеристики медичних сестер в умовах професійного стресу
Соціально-професійна ідентичність психолога-консультанта на різних етапах професіоналізації
Взаємозв'язок захопленості роботою і професійного вигорання у

співробітників.....
Можливості АРТ-терапії у психологічному забезпеченні діяльності співробітників.....
Комплексна діагностика організаційного стресу як засіб оптимізації діяльності персоналу
Особистісні чинники стійкості до синдрому вигорання в професії (вчителя)
Професійне становлення особистості АРТ-терапевта на початкових стадіях професіоналізації
Розвиток професійної самосвідомості студентів вузів
Характеристики творчого мислення студентів у процесі професійного самовизначення
Особливості професійної самосвідомості суб'єктів в різних типах кар'єри
Становлення професійної ідентичності у працюючих студентів
Особистісні детермінанти і типи копінг-поведінки в ситуації втрати роботи
Професійна ідентичність соціального педагога
Психологічні закономірності організації професійної діяльності диригента академічного хору
Внутрішньоособистісні конфлікти студентів у період навчання у вузі
Вплив комунікативних особливостей жінки-керівника закладу освіти на ефективність її управлінської діяльності
Гендерно-перцептивні відмінності у формуванні першого враження у соціальній взаємодії
Особистісно-ситуаційна детермінація агресивної поведінки людини
Соціально-психологічні особливості психокоррекційного впливу засобами театру
Соціально-психологічний імідж сучасного керівника
Психологія міжпоколінних відносин в сім'ї
Соціально-психологічна готовність молоді до волонтерської діяльності
Соціально-психологічна готовність студентської молоді до створення сім'ї
Емоційний інтелект лідера організації як фактор зміни організаційної культури
Особливості ціннісних орієнтацій і соціальних установок підлітків, схильних до девіантної поведінки
Імідж як фактор довіри психологу-консультанту
Індивідуально-психологічні чинники сумісності співробітників
Інформаційне середовище як фактор формування цінностей молоді
Оптимізація міжособистісних відносин співробітників
Особливості особистісної зрілості успішних і неуспішних підприємців
Психологічна структура конфліктності студентів з різним соціометричним статусом

Соціально-психологічна безпека особистості
Соціально-психологічні аспекти лідерства в подружніх парах
Соціально-психологічні детермінанти здорового способу життя у студентів
Соціально-психологічні критерії оцінки соціального здоров'я (вчителів)
Соціально-психологічні особливості поведінки співробітників організації в умовах змін
Соціально-психологічні чинники кар'єрної спрямованості (менеджерів)
Соціально-психологічні чинники подолання важких життєвих ситуацій
Соціально-психологічні детермінанти міжособистісної прихильності
Соціально-психологічні характеристики вибачення як феномена міжособистісного спілкування
Соціально-психологічне забезпечення планування кар'єри молодих фахівців
Соціальні уявлення про рольові відносини в сучасній сім'ї
Емоційний інтелект як фактор соціально-психологічної адаптації молодих фахівців.....
Вплив неформальних лідерів на соціально-психологічний клімат в колективі
Сприйняття особистості по фотографії при спілкуванні в Інтернеті
Образи батьків як фактор детермінації і розвитку подружніх відносин чоловіків і жінок
Організаційна ідентифікація і оцінка співробітниками ефективності діяльності керівника
Соціально-психологічні особливості психологів-консультантів в сфері телефонного консультування
Самовизначення жінок з різними типами гендерної ідентичності
Соціально-психологічна корекція неадекватних батьківських позицій
Соціально-психологічні особливості вступу партнерів в цивільний шлюб
Соціально-психологічні особливості антикризового управління в організації
Гендерні особливості смислової сфери особистості неповнолітніх правопорушників
Особливості забезпечення професійної захищеності практичних психологів ОВС України
Професійна компетентність психолога органів внутрішніх справ
Професійний стрес керівників органів внутрішніх справ і його психопрофілактика
Тренінг як метод корекції вольових якостей у співробітників органів внутрішніх справ
Взаємозв'язок ігрових і девіантних характеристик спілкування юнаків, які використовують жаргон

Психологічний супровід антитерористичної діяльності
Психологічний прогноз схильності до делінквентної поведінки у співробітників органів внутрішніх справ
Особливості особистості в екстремальних умовах життєдіяльності
Психологічна характеристика іміджу працівників органів внутрішніх справ
Взаємозв'язок образу "Я", самооцінки і ціннісних орієнтацій молодших школярів
Вплив низької навчальної успішності на становлення самооцінки школяра
Гендерна детермінація вибору студентами стратегії поведінки в конфлікті
Емоційно-ціннісне ставлення молодших школярів до учбової діяльності
Моральна саморегуляція як умова попередження девіантної поведінки підлітків
Особистісні детермінанти формування стилю спілкування у майбутніх психологів
Особливості розвитку емпатії у дітей молодшого шкільного віку
Психологічна адаптація до процесу навчання дітей 6-8 років із затримкою психічного розвитку
Психологічні особливості формування навичок самообслуговування в учнів молодших класів допоміжної школи
Міжособистісна взаємодія особового складу військової частини
Особливості емоційної стійкості курсантів в процесі первинної військово-професійної підготовки
Організаційно-управлінські аспекти соціально-психологічної адаптації молодих офіцерів
Психологічні закономірності адаптації особистості до особливих умов діяльності
Психологічні особливості становлення сімей майбутніх офіцерів
Особливості психологічної адаптації військовослужбовців в умовах бойової діяльності
Особливості економічної свідомості студентів вищих навчальних закладів
Формування психологічної готовності до управління керівників
Зміст діяльності психолога у сфері спорту.
Трансформація соціальної ідентичності особистості як фактор еміграції.
Психологічний супровід управлінської діяльності менеджера організації.
Метод коучингу в оптимізації професійної діяльності керівника.
Особливості діяльності практичного психолога з розвитку професійної Я-концепції майбутнього психолога
Діяльність практичного психолога з вирішення проблем соціальної адаптації співробітників організацій.
Зміст роботи психолога з вирішення проблем трудової мотивації.

Психодіагностична діяльність соціального психолога в організації.
Робота практичного психолога у Вищій школі з адаптації студентів - першокурсників до нових умов навчання.
Особливості роботи практичного психолога з підготовки студентської молоді до сімейного життя.
Вплив емоційно-вольової сфери особистості спеціаліста на виконання трудових обов'язків.
Психологічні умови формування іміджу професіонала.
Психологічні чинники політичної активності молоді
Особистісна зрілість психолога-консультанта як детермінанта успішної професійної діяльності.
Особливості використання новітніх інформаційних технологій у психологічному консультуванні.
Використання вебінарів для підвищення психологічної культури дорослих.
Психологічні особливості сімейного скайп консультування.
Психологічні особливості формування позитивних особистісних змін у процесі професійної підготовки майбутніх психологів.
Психологічні особливості професійної мотивації майбутніх психологів.
Психологічні чинники розвитку емоційного інтелекту майбутніх психологів.
Емоційна компетентність як передумова успішної професійної діяльності психолога-консультанта.
Формування індивідуального стилю професійної діяльності студентів-психологів у процесі фахової підготовки.
Психологічні чинники розвитку професійної ідентичності майбутніх психологів.
Діяльність практичного психолога з підвищення дієвості реклами.
Зміст роботи психолога-експерта в пенітенціарній системі.
Реалізація психологом системи освіти розвивальної функції.
Діяльність психолога в руслі психодинамічної психотерапії.
Соціально-психологічна служба підприємства та шляхи підвищення її дієвості.
Психотерапевтична діяльність практичного психолога в напрямку клієнт - центрованої терапії К.Роджерса.
Використання психофізіологічної діагностики в діяльності практичного психолога.
Використання нейролінгвістичного програмування та сугестивних текстів у діяльності практичного психолога.
Використання релігійних положень в діяльності психолога служби довіри.
Психологічні чинники соціальної справедливості у педагогічній взаємодії
Особливості розвитку навчальної мотивації студентів ЗВО

Психологічні чинники ІКТ у закладах вищої освіти
Особливості корекції емоційної сфери засобами транзактного аналізу
Казкотерапія як метод психологічної корекції рольової поведінки у молодшому шкільному віці.
Аутотренінг як засіб самоактуалізації особистості
Психологічні особливості агресивної поведінки у підлітків.
Процес формування Я-концепції у школярів
Психологічні особливості аддиктивної поведінки школярів
Індивідуально-психологічні особливості проявів дитячої агресивності
Психологічні чинники автономної поведінки
Психологічні механізми самопізнання у підлітковому віці
Особливості розвитку вольових якостей у студентів
Особливості розвитку активної життєвої позиції у студентів-психологів
Образ Я як чинник девіантної поведінки неповнолітніх
Особливості корекції емоційних станів у осіб з травматичним досвідом
Особливості розвитку асертивної поведінки у студентському віці
Розвиток навичок тайм-менеджменту у сучасних студентів
Психологічні чинники аутоагресивної поведінки у підлітковому віці
Особливості розвитку комунікативних здібностей
Становлення ціннісного компоненту у структурі особистості майбутніх психологів у процесі професійної підготовки.
Психологічні чинники готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри.
Soft skills як предиктори самоздійснення майбутніх практичних психологів
Особливості формуванні soft skills працівників освітніх закладів засобами тренінгових технологій.
Ставлення підлітків до викликів сучасності: дистанційного навчання та пандемії COVID-19
Соціально-психологічні чинники формування команди в умовах дистанційної діяльності.
Психологічне здоров'я працівників організацій під час пандемії.
Коучингові технології як засіб профілактики криз професійного розвитку
Соціодрама в роботі зі спільнотами (на вибір: в ситуації воєнного конфлікту, інтеграції мігрантів у спільноту, громадянської активності).
Стиль життя як чинник соціально-психологічної адаптації військовослужбовців ЗСУ

Загальні критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

№ з/п	Зміст оцінки		
		Оцінка за інституційною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
8.	– повна відповідність змісту роботи темі; – тема розкрита глибоко та повно; – правильно визначено концептуальний апарат дослідження; – дотримані норми наукової культури і грамотності написання тексту; – дотримані вимоги до написання та оформлення; – робота виконана на високому рівні складності й науковості; – повноцінно використана джерельна база; – систематизовано, якісно оформлено та вдало представлено систему ілюстративного матеріалу; – студентом виявлена самостійність при плануванні та виконанні дослідження; – здійснена апробація результатів дослідження: – виконання кваліфікаційної роботи (проєкту) відбувалося із дотриманням графіка; – наявний позитивний відгук керівника; – рецензент оцінив рівень роботи як дуже високий (відмінний); – впевнений, аргументований захист із використанням сучасних методів унаочнення, високий рівень володіння змістом роботи, чіткі та коректні відповіді на запитання.	Відмінно	А
9.	– зміст повністю відповідає темі роботи; – достатньо повне та глибоке розкриття	Добре	В

	теми; – правильно визначено концептуальний апарат дослідження; – в цілому дотримані норми наукової культури і грамотності написання тексту; – допущені незначні відхилення від вимог до написання та оформлення наукових робіт; – достатньо високий рівень складності й науковості виконаної роботи; – належним чином представлено й використано джерельну базу; – систематизовано та якісно оформлено систему ілюстративного матеріалу; – виявлено певну самостійність при плануванні та виконанні дослідження; – виконання кваліфікаційної роботи (проєкту) відбувалося із дотриманням графіка; – загалом позитивний відгук керівника; – рецензент, висловивши несуттєві зауваження та побажання, оцінив рівень роботи як високий («добре» – за національною шкалою); – у цілому впевнений, аргументований захист, хороший рівень володіння змістом дослідження правильної відповіді на запитання		
10.	– зміст відповідає темі роботи; – тему в цілому розкрито; – в цілому правильно визначено концептуальний апарат дослідження; – наявні окремі порушення норм наукової культури і грамотності написання тексту; – допущені окремі відхилення від вимог до написання та оформлення наукових робіт; – достатній рівень складності й науковості виконаної роботи; – достатній рівень представлення і	Добре	С

	використання джерельної бази; – якісно оформлено та представлено ілюстративний матеріал; – наявні елементи самостійності студента при плануванні та виконанні дослідження; – в цілому графік виконання кваліфікаційної роботи (проекту) дотримувався; – наявні незначні зауваження у відгуку керівника; – рецензент, вказавши на ряд недоліків, оцінив рівень її виконання як достатньо високий («добре» - за національною шкалою); – в цілому логічний, аргументований виступ, правильні відповіді на питання і зауваження рецензента		
11.	– зміст значною мірою відповідає темі роботи; – недостатньо повне розкриття теми; – концептуальний апарат дослідження потребує окремих уточнень; – є певні відхилення від вимог до написання та оформлення наукових робіт; – допущені окремі порушення вимог до наукової культури та літературного оформлення тексту; – посередній рівень складності й науковості виконаної роботи; – джерельну базу представлено і використано не повною мірою; – ілюстративний матеріал фрагментарно представляє зміст роботи, є суттєві зауваження до його оформлення; – здобувач вищої освіти не виявив самостійності у процесі плануванні та виконання дослідження; – спостерігалися порушення графіка виконання роботи (що зафіксовано у протоколах кафедри та відгуку наукового	Задовільно	D

	керівника); – наявні суттєві зауваження у відгуку керівника та рецензії; – невпевнений виступ на захисті, неповні або некоректні відповіді на запитання членів комісії та зауваження рецензента.		
12.	– зміст значною мірою відповідає темі роботи; – неповне розкриття теми; – концептуальний апарат дослідження потребує суттєвих уточнень; – наявні суттєві порушення норм наукової культури і літературного оформлення тексту; – допущені суттєві відхилення від вимог до написання та оформлення наукових робіт; – рівень складності й науковості виконаної роботи мінімально достатній; – рівень представлення й використання джерельної бази мінімально достатній; – наявний ілюстративний матеріал має випадковий, несистематизований характер, є суттєві зауваження до його оформлення; – здобувач вищої освіти не виявив здатності до самостійного планування та виконання дослідження; – допущено серйозні порушення графіка виконання кваліфікаційної роботи, зафіксовані у протоколах кафедри та відгуку наукового керівника; – у відгуку керівника зафіксовано ряд зауважень; – рецензент вказує на ряд суттєвих недоліків у роботі, оцінюючи її мінімальним позитивним балом («задовільно») за умови позитивного захисту; – мінімально достатній рівень володіння	Задовільно	Е

	змістом дослідження, невпевнений виступ, нечіткі та неповні відповіді на питання членів комісії та зауваження рецензента.		
13.	– спостерігається невідповідність змісту темі роботи; – не розкрито тему дослідження; – концептуальний апарат дослідження визначено невірно; – виявлено значну кількість помилок у розкритті змісту дослідження; – не дотримані норми наукової культури і літературного оформлення тексту; – кваліфікаційна робота не відповідає чинним вимогам до написання та оформлення наукових робіт; – недостатній рівень складності й науковості виконаної роботи; – поверхово представлено і використано джерельну базу; – відсутність або низька якість ілюстративного матеріалу; – виявлено нездатність до самостійного планування та виконання дослідження; – недотримання графіку написання роботи, зафіксоване у протоколах кафедри та відгуку наукового керівника; – негативний відгук наукового керівника; – рецензент вказує на системні недоліки у роботі, оцінюючи її негативно («незадовільно» – за національною шкалою); – невпевнений виступ на захисті, низький рівень володіння змістом роботи, відсутність відповідей на питання та зауваження.	Незадовільно	FX

14.	– зміст не відповідає темі роботи; – не розкрито тему дослідження; – виявлено плагіат; – робота не відповідає вимогам до написання й оформлення наукових робіт; – робота має ненауковий характер; – відсутність ілюстративного матеріалу; – здобувач вищої освіти виявив нездатність до самостійного планування та виконання дослідження; – невиконання графіку написання роботи (що зафіксовано у протоколах кафедри); – негативний відгук наукового керівника; – негативний відгук рецензента («незадовільно» - за національною шкалою); – здобувач вищої освіти не володіє змістом роботи, що виявилось у відсутності її презентації на захисті; – здобувач вищої освіти не зміг відповісти на питання членів комісії та зауваження рецензента.	Незадовільно	F
-----	---	---------------------	----------

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел

Книга (один автор)	Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності К. : Либідь, 2003. 376 с.
Книга (два або три автори)	Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості кризових життєвих ситуаціях. К.: Педагогічна думка, 2016. 219 с. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/77241343.pdf
Книга (п'ять і більше авторів)	Психологія життєтворення особистості в сучасному світі / Ю. Д. Гундертайло, В. О. Климчук, О. Я. Кляпець та ін. ; за ред. Т. М. Титаренко ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. К. : Міленіум, 2016. 320 с.
Монографія	Раєвська Я. М. Теорія і практика професійного становлення фахівців соціальної сфери до міжпрофесійної взаємодії : монографія. Кам'янець-Подільський : Видавець Панькова А.С., 2020. 348 с.
Колективна монографія	Особистість в умовах суспільних трансформацій: становлення та розвиток: колективна монографія / Я.М. Раєвська, Н.М. Гончарук, Л.А. Онуфрієва, О.М. Вержиковська та ін. ; за ред. Н.М. Гончарук, Л.А. Онуфрієвої, О.М. Вержиковської. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 220 с.
Стаття у журналі	●Раєвська Я. Розвиток емоційної компетентності особистості: теоретичний дискурс. <i>Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Психологія</i> , (3 (52), 127-132. DOI: https://doi.org/10.32689/maup.psych.2021.3.18 URL http://journals.maup.com.ua/index.php/psychology/article/view/1196

Тези доповіді	Раєвська Я.М. Вплив емоційного інтелекту на професійну успішність особистості. <i>Соціально-психологічні проблеми суспільства</i> : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 16-17 квітня 2021 р. Київ : Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2021. С.99-102.
Автореферат дисертації	Харченко О. С. Криза соціальної держави: причини та шляхи подолання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2015. 19 с.
Джерела з мережі Інтернеті	Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556- VII // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 26.11.2018).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с. URL:

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=1806

2. Довідник здобувача наукового ступеня: збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації / упоряд. Ю.І. Цеков. Київ: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», 2000. 64 с. URL:

http://www.zgia.zp.ua/gazeta/DOVIDNIK_251110_3.pdf

3. Електронні методичні рекомендації до написання та оформлення дипломних робіт за спеціальністю «Психологія» / уклад.: Н.В.Грисенко, О.О.Байер, Е.Л.Носенко, І.Ф.Аршава, Д.С.Волков, Т.В.Кубриченко. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2013. 35 с. URL:

http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/13639/1/V_Kutishenko_MRNR_IL.pdf.pdf

4. Методичні рекомендації до написання дипломних кваліфікаційних робіт / уклад.: Л.І.Телецька, І.М.Янковська. Київ: НПУ Драгоманова, 2011. URL: <https://ua.kursoviks.com.ua/metodichki>

5. Методичні рекомендації щодо структури, змісту та обсягів підручників і навчальних посібників для вищих навчальних закладів / Дод. 1 до наказу

МОНУ № 588 від 27.06.2008. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/2362.

6. Магістерська робота: методичні рекомендації до написання та захисту для студентів психологічних відділень / уклад.: І.Галецька, С.Грабовська, Н.Пилат. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 39 с. URL: https://www.academia.edu/2039914/МАГІСТЕРСЬКА_Р_ОБОТА

7. Методичні рекомендації щодо виконання та оформлення дипломного проекту для студентів магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю 8.03010201 «Психологія» / розробн. В.П.Кутішенко. Київ: Інститут людини Київського університету імені Бориса Грінченка, 2015. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/13639/1/V_Kutishenko_MRNDR_IL.pdf.pdf

8. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. 2011. № 9-10. URL: <http://www.izan.kiev.ua/vymogy.pdf>

9. Основні вимоги до підготовки та написання навчально-наукових і кваліфікаційних робіт (для студентів-філологів): метод. розробка / керівн. Г.Ф.Семенюк. Київ: КНУ, 2011. 82 с.